

NAZWA INWESTYCJI / BUDOWY	PROJEKT BUDOWLANY PRZEBUDOWY I ARANŻACJI WNETRZ PAŁACU KRASIŃSKICH (PAŁAC RZECZYPOSPOLITEJ) PRZY PLACU KRASIŃSKICH 3/5 W WARSZAWIE	
	nr kat.	etap projektu
FAZA OPRACOWANIA	120	PROJEKT BUDOWLANY

ROZDZIAŁ I.B

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

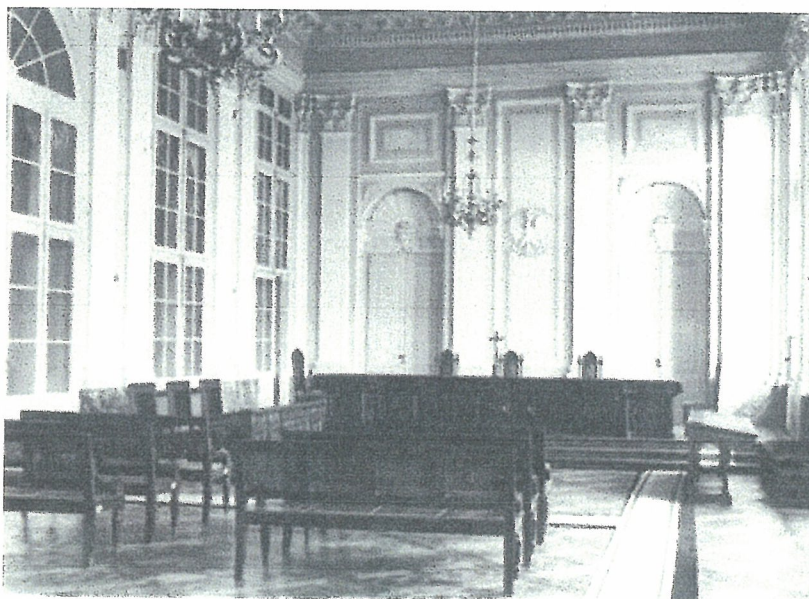
NAZWA I ADRES OBIEKTU BUDOWLANEGO:	Pałac Krasińskich (Pałac Rzeczypospolitej) Plac Krasińskich 3/5, Warszawa 00-207
	dz. nr ew. 4, obręb 5-02-07
NR EWIDENCYJNY DZIAŁKI:	
INWESTOR :	Biblioteka Narodowa w Warszawie al. Niepodległości 213, Warszawa 02-086

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

ARTNOVA KONSERWACJA ZABYTKÓW SC
mgr NATALIA PAWŁOWSKA – dyplomowany konserwator dzieł sztuki
Nr dyplomu 1400/122652/2008 UMK
mgr Małgorzata Rzepecka – badacz architektury historycznej
nr dyplomu 16507/Politechnika Krakowska
91-485 Łódź, ul. Sowińskiego 5/1, tel. 731788044, 607779600, NIP 7262652871

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH WNETRZ PAŁACU KRASIŃSKICH – BIBLIOTEKI NARODOWEJ W WARSZAWIE

Autor dokumentacji: mgr Natalia Pawłowska
mgr Małgorzata Rzepecka

Autor fotografii: mgr Natalia Pawłowska
mgr Małgorzata Rzepecka

Autor badań: mgr Natalia Pawłowska
mgr Małgorzata Rzepecka

Natalia Pawłowska
ARTNOVA
KONSERWACJA ZABYTKÓW S.C.
91-485 Łódź, ul. Sowińskiego 5/1
NIP 7262652871, REGON 101664101

Łódź, Luty 2017 r.

Dokumentacja chroniona prawem autorskim Dz. U. Nr 24 poz.83 z 23.04. 1994 r.
Wszelkie zmiany, powielanie, udostępnianie osobom trzecim bez zgody autora zabronione

I.	<u>SPIS TREŚCI</u>	
II.	Przedmiot opracowania i dane identyfikacyjne obiektu	7
III.	Historia obiektu	8
	POMIESZCZENIA – PARTER	
	Pomieszczenia nr 1,2,3,4,5,6,7a i b	14
	IV.Opis	14
	V.Technika oryginału	15
	Podsumowanie – wnioski z badań	24
	VI.Technika warstw i elementów wtórnych	25
	VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	25
	VIII.Dokumentacja fotograficzna	27
	Korytarza „A” i pomieszczenie nr 4	32
	IV.Opis	32
	V.Technika oryginału	34
	Podsumowanie – wnioski z badań	38
	VI.Technika warstw i elementów wtórnych	39
	VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	39
	VIII.Dokumentacja fotograficzna	41
	Pomieszczenie nr 8	45
	IV.Opis	45
	V.Technika oryginału	46
	Podsumowanie – wnioski z badań	48
	VI.Technika warstw i elementów wtórnych	49
	VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	50
	VIII.Dokumentacja fotograficzna	51
	Pomieszczenie nr 12	54
	IV.Opis	54
	V.Technika oryginału	55
	Podsumowanie – wnioski z badań	63
	VI.Technika warstw i elementów wtórnych	63
	VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	64
	VIII.Dokumentacja fotograficzna	65
	Pomieszczenie nr 15	66
	IV.Opis	65
	V.Technika oryginału	67
	Podsumowanie – wnioski z badań	68
	VI.Technika warstw i elementów wtórnych	69
	VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	69
	VIII.Dokumentacja fotograficzna	70
	Pomieszczenia nr 17, 18, 19	72
	IV.Opis	72

V.Technika oryginału	73
Podsumowanie – wnioski z badań	76
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	76
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	76
VIII.Dokumentacja fotograficzna	78
Pomieszczenie nr 20	80
IV.Opis	80
V.Technika oryginału	81
Podsumowanie – wnioski z badań	84
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	84
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	85
VIII.Dokumentacja fotograficzna	86
Pomieszczenie nr 22	88
IV.Opis	88
V.Technika oryginału	89
Podsumowanie – wnioski z badań	90
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	90
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	90
VIII.Dokumentacja fotograficzna	92
Pomieszczenie nr 29	95
IV.Opis	95
V.Technika oryginału	96
Podsumowanie – wnioski z badań	97
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	98
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	98
VIII.Dokumentacja fotograficzna	99
Sala Rycerska	100
IV.Opis	100
V.Technika oryginału	102
Podsumowanie – wnioski z badań	111
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	112
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	112
VIII.Dokumentacja fotograficzna	114
Pomieszczenia nr 33,34,35,36	120
IV.Opis	120
V.Technika oryginału	121
Podsumowanie – wnioski z badań	124
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	124
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	125
VIII.Dokumentacja fotograficzna	126
Korytarz „B” i pomieszczenie nr 30	128
IV.Opis	128

V.Technika oryginału	133
Podsumowanie – wnioski z badań	133
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	133
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	134
VIII.Dokumentacja fotograficzna	136
Pomieszczenie nr 39	139
IV.Opis	139
V.Technika oryginału	139
Podsumowanie – wnioski z badań	141
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	141
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	141
VIII.Dokumentacja fotograficzna	142
Loggie w obrębie parteru	143
POMIESZCZENIA I PIĘTRA	
Pomieszczenia biurowe północnego i południowego skrzydła	
Pomieszczenia nr 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 129, 130, 131, 132, 133, 135,136	147
IV.Opis	147
V.Technika oryginału	148
Podsumowanie – wnioski z badań	154
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	154
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	155
VIII.Dokumentacja fotograficzna	156
Pomieszczenie nr 109	158
IV.Opis	158
V.Technika oryginału	160
Podsumowanie – wnioski z badań	163
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	164
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	164
VIII.Dokumentacja fotograficzna	165
Pomieszczenia nr 112 i 113	169
IV.Opis	169
V.Technika oryginału	170
Podsumowanie – wnioski z badań	172
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	172
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	173
VIII.Dokumentacja fotograficzna	174
Pomieszczenie nr 119	176
IV.Opis	176
V.Technika oryginału	177
Podsumowanie – wnioski z badań	181
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	181
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	182

VIII.Dokumentacja fotograficzna	183
Pomieszczenia nr 122 i 123	186
IV.Opis	186
V.Technika oryginału	187
Podsumowanie – wnioski z badań	189
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	189
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	190
VIII.Dokumentacja fotograficzna	191
Sala Kariatyd	194
IV.Opis	194
V.Technika oryginału	196
Podsumowanie – wnioski z badań	202
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	203
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	203
VIII.Dokumentacja fotograficzna	207
Sala Wilanowska	214
IV.Opis	214
V.Technika oryginału	215
Podsumowanie – wnioski z badań	221
VI.Technika warstw i elementów wtórnych.....	222
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń.....	222
VIII.Dokumentacja fotograficzna	224
Korytarze I piętra – A i B	231
IV.Opis	231
V.Technika oryginału	232
Podsumowanie – wnioski z badań.....	236
VI.Technika warstw i elementów wtórnych.....	236
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	236
VIII.Dokumentacja fotograficzna.....	238
Klatka schodowa główna	241
IV.Opis	241
V.Technika oryginału	243
Podsumowanie – wnioski z badań.....	248
VI.Technika warstw i elementów wtórnych.....	249
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń	249
VIII.Dokumentacja fotograficzna	250
Klatki schodowe boczne – północna i południowa	257
IV.Opis	257
V.Technika oryginału	258
Podsumowanie – wnioski z badań.....	264
VI.Technika warstw i elementów wtórnych	264
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń.....	264
VIII.Dokumentacja fotograficzna.....	267

POMIESZCZENIA II PIĘTRA

Pomieszczenia nr 204,206,207, 208 ,210,212, 213, 229,230,232,233, 234,235,236,237271

IV.Opis	271
V.Technika oryginału.....	272
Podsumowanie – wnioski z badań	276
VI.Technika warstw i elementów wtórnych.....	276
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń.....	277
VIII.Dokumentacja fotograficzna.....	278
Korytarze II piętra – A i B.....	281
IV.Opis	281
V.Technika oryginału.....	281
Podsumowanie – wnioski z badań.....	286
VI.Technika warstw i elementów wtórnych.....	286
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń.....	287
VIII.Dokumentacja fotograficzna.....	288
Pozostałe pomieszczenia II piętra.....	290
IV.Opis.....	290
V.Technika oryginału.....	291
Podsumowanie – wnioski z badań.....	294
VI.Technika warstw i elementów wtórnych.....	294
VII.Stan zachowania i przyczyny zniszczeń.....	295
VIII.Dokumentacja fotograficzna.....	296
Piwnice.....	299
Technika wykonania i stan zachowania piwnic.....	300
Podsumowanie – wnioski	302

IX. ZALECENIA DLA CAŁEGO OBIEKTU.....303

X. PROGRAMY PRAC KONSERWATORSKICH.....306

Program Prac Konserwatorskich dla wypraw tynkarskich i powłok malarskich w pomieszczeniach bez dekoracji sztukatorskiej	306
Program Prac Konserwatorskich dla wypraw tynkarskich i powłok malarskich w pomieszczeniach z dekoracją sztukatorską	307
Program Prac dla dekoracji gipsowej.....	308
Program prac dla dekoracji stiukowej (Sala Kariatyd)	309
Program prac dla profilowanych obramień drzwi II piętra.....	310
Program prac dla elementów kamiennych – piaskowiec.....	311
Program prac dla rzeźb z marmuru.....	312
Program prac dla posadzki z płyt marmurowych.....	313
Program prac dla drzwi żelaznych i krat na II piętrze.....	314
Program prac dla żyrandoli mosiężnych.....	314
Program prac dla stolarki drzwiowej.....	315
Program prac dla elementów metalowych stolarki.....	316
Program prac konserwatorskich dla ścian piwnic.....	317

I. PRZEDMIOT OPRACOWANIA I DANE IDENTYFIKACYJNE OBIEKTU

1.1. Przedmiot opracowania:

Opracowanie obejmuje wykonanie programów prac konserwatorskich dla wnętrz Biblioteki Narodowej – Pałacu Krasińskich w Warszawie, na podstawie przeprowadzonych badań konserwatorskich i dostępnych dokumentacji.

1.2. Podstawa opracowania:

1. Zlecenie firmy projektowej PAS PROJEKT Sp. z o.o.
ul. Plantowa 5
05-830 Nadarzyn
2. Wczesniejsze dokumentacje obiektu
3. Oględziny obiektu.
4. Badania stratygraficzne.
5. Dokumentacja fotograficzna.

1.3. Dane inwestora:

Pałac Krasińskich – Biblioteka Narodowa rękopisy i starodruki
Pl. Krasińskich 3/5
00-001 Warszawa

1.4. Dane identyfikacyjne obiektu:

Budynek o charakterze pałacowym usytuowany frontem do pl. Krasińskich w Warszawie. Pałac Krasińskich – barokowy pałac zbudowany w latach 1677–1695 dla wojewody płockiego Jana Dobrogosta Krasińskiego według planów Tylmana z Gameren jest także zwany Pałacem Rzeczypospolitej. Przylegający do niego Ogród Krasińskich stanowią charakterystyczne dla baroku założenie pałacowo-ogrodowe (fr. entre cour et jardin). Obecnie budynek jest siedzibą zbiorów specjalnych Biblioteki Narodowej (rękopisy i stare druki).

1.4. Lokalizacja inwestycji:

Pałac Krasińskich – Biblioteka Narodowa rękopisy i starodruki
Pl. Krasińskich 3/5
00-001 Warszawa

1.5. Opracowanie:

mgr Natalia Pawłowska – dyplomowany konserwator zabytków nr dyplomu 1400/122652/2008 UMK Toruń
mgr Małgorzata Rzepecka – badacz architektury historycznej, nr dyplomu 16507/Politechnika Krakowska

III. HISTORIA OBIEKTU¹

Pałac Krasińskich nazywany także Pałacem Rzeczypospolitej — gmach powstały ok. 1676 r. na zamówienie J. Dobrogosta Krasińskiego, według projektu Tylmana z gameren, w swej konstrukcji rozkładu wnętrz wyróżnia się zarówno wśród współczesnych mu, jak i późniejszych założeń pałacowych. Centralne usytuowanie paradnej klatki schodowej na przecięciu dwóch głównych osi budynku, uniemożliwiało przeprowadzanie, zgodnie ze zmieniającym się przeznaczeniem obiektu w następnych latach, gruntownych i radykalnych przeobrażeń układów wnętrz.

Wskazuje na to przebadany materiał archiwalny zgromadzony głównie w Gabinecie Rycin BUW ; Instytucie Sztuki PAN; Zbiorach Przyborowskich z APW.

Rysunki z zasobów GR BUW , opracowane przez Teresę Sulerzyską, skatalogowane jako „Zbiór Królewski”, głównie o sygnaturze 187, zawierają pomiary Pałacu z 1776 r. (nr 2, 3), jak i z 1782 /83 r. (nr 10 – 14) czyli z okresu przebudowy prowadzonej przez Dominika Merliniego po pożarze Pałacu w grudniu 1782 r.

Są to najstarsze znane plany układu pomieszczeń.

Zgromadzone w IS PAN fotografie są cennym materiałem badawczym: mamy zarówno rzuty przyziemia i I p. z 1776 r (prace Jakuba Fontany), jak i zdjęcia pomiarowe z 1934 r dotyczące: piwnic, przyziemia, I i II piętra oraz dachu. Jest bogaty zbiór fotografii przedstawiających wnętrza, przeważnie z 1919 r., lub trochę wcześniejsze (portret cara wskazuje na okres zaboru rosyjskiego) — sale główne, detale sztukatorskie i rzeźbiarskie , a nawet niedatowany projekt klamki wejścia głównego z podpisem „w drzwiach wchodowych” czyli, sądząc po użytym terminie, prawdopodobnie sprzed XX w.

„Zbiór Przyborowskich” z APW to bogaty materiał zawierający różne informacje o historii Pałacu od jego powstania do 1834 r., spisane przez M. Sobieszczańskiego. Pojawiają się tu wzmianki o restauracji gmachu przez Jakuba Fontanę w latach 1769/ 1773 za sumę 842 123, 14 złotych; omówienia bogatej dekoracji wnętrz: o zastosowanie marmurów, o ścianach pokrytych jedwabiami, dywanami, gobelinami francuskimi, portretami przodków i bogatymi zbrojami (k. 168), o posadzkach wykładanych w „esyfloresy” (k. 169).

Jest również informacja o zakupie Pałacu na potrzeby Rzeczypospolitej 05. 12. 1765 r., jak i o pożarze z 1782 r. i odbudowie gmachu przez Dominika Merliniego trwającej jedynie rok – do 15. 12. 1783 r.

Pozostały materiał archiwalny pochodzi głównie z APW : zgromadzony w „Zbiorze Biura Odbudowy Stolicy” dotyczy odbudowy Pałacu po 1945 r. przez Wydział Architektury Zabytkowej BOS, a także pojawia się pod sygnaturą 846 w „Zbiorze Rękopisów”.

Wśród publikacji dotyczących dziejów i architektury Pałacu dominują prace Stanisława Mossakowskiego, dla którego budowla był tematem rozprawy doktorskiej.

¹ Na podstawie opracowania „Badanie wnętrz Pałacu Krasińskich w Warszawie – kwerenda archiwalna”, Grudzień 2016, autor: Krystyna Kraśniewska

Unikatową pozycją bibliograficzną jest wydana w 1910 r. przez Ignacego Tadeusza Baranowskiego publikacja, opisująca historię Pałacu, jego wyposażenie i dekoracje wnętrz w oparciu o nie zachowane do dzisiaj Inwentarze Pałacu Krasińskich sporządzone za czasów pierwszego właściciela – J. Dobrogosta Krasińskiego w 1713 r. ; 1765 r. [błędnie odczytane jako pochodzące z 1763 r.], a także zawierająca Wyciąg z Księgi Rachunkowej J. Dobrogosta Krasińskiego z okresu 1682 – 1695 r.

Tematykę historii wnętrz podjął również Piotr Bohdziewicz opracowując Inwentarze Pałacu z: 03. 12. 1765 r., 01. 03. 1768 r., 05. 07. 1775 r., przedstawiając także proces niewielkich zmian w układzie pomieszczeń w różnych okresach. Ważną częścią tej pracy jest zamieszczona bogata bibliografia tematu.

Na podstawie tych źródeł można prześledzić dzieje gmachu, jego przebudowy i modernizacje:

Już w 1677 r. wykonywano kamienne posadzki, portale, kominki i inną kamieniarkę; w 1684 r. : dekorowano stiukami niektóre wnętrza i malowano sufity, a w 1685 r. kładziono drewniane posadzki.

Z tego okresu pochodzą sztukaterie zachowane w westybulu i częściowo w klatce schodowej, a także nie zachowane malowidła westybulu (plafon i zachowane we fragmentach do 1945 r. freski w supraportach wykonał malarz Michelangelo Palloni). Inne pomieszczenia miały odrzwia kamienne i marmurowe kominki. Apartamenty „*piano nobile*” ozdobione były kolekcją obrazów.

05. 12. 1765 r. Komisja Skarbu Koronnego kupuje gmach na potrzeby Urzędów Rzeczypospolitej. Inwentarz sporządzony w 1765 r. wskazuje na duże zniszczenia budynku – brakowało w niektórych pomieszczeniach posadzek, sufitów, kominków, drzwi, okien.

Od 04. 1766 r. trwała restauracja wnętrz i ich przebudowa pod kierunkiem architekta Jakuba Fontany. W 1767 r. wykonywane były dekoracje malarskie, sztukatorskie, kamieniarskie. Prace wykończeniowe zakończono w 1773 r.

Z 01. 03. 1768 r. pochodzi Inwentarz Pałacu.

Następny inwentarz sporządzono w 05. 07. 1775 r., a nowy pomiar budynku wykonano w 1776 r.

Zmianie uległ wówczas układ pomieszczeń w bocznych częściach budynku:

Sala główna od strony ogrodu została podzielona korytarzykiem na dwa zasklepione pokoje przeznaczone na archiwa Skarbu Koronnego i Metryki Koronnej. Zasklepienie spowodowało poszerzenie filarów klatki schodowej w sali na piętrze.

Boczne części gmachu podzielono na mniejsze pomieszczenia, dostępne dzięki dwóm nowym klatkom schodowym wbudowanym we frontowe ryzality narożne.

Trzecia kondygnacja została przeznaczona na mieszkania dla urzędników.

Pokoje parteru i pietra otrzymały bogatą dekorację architektoniczną, stiukową i malarską.

Na parterze po lewej stronie od westybulu: wprowadzono podziały architektoniczne porządku doryckiego oraz dekorację złożoną z motywów wojskowych; po prawej stronie od westybulu – podziały porządku jońskiego.

Na piętrze – po prawej stronie: porządek koryncki; po lewej stronie : porządek kompozytowy. Plafony sufitów przedstawiały tematykę historyczno- alegorycznymi. Środkową salę od strony dziedzińca ozdobiono bogatą dekoracją malarską w typie iluzjonistycznym .

Po pożarze, który wybuchł w grudniu 1782 r., przebudowę obiektu prowadził Dominik Merlini. Przez rok doprowadził Pałac do stanu użyteczności i przekazał na potrzeby urzędów Rzeczypospolitej. Sale I p. otrzymały bogatą dekorację; pomieszczenia ryzalitów bocznych zmodyfikowano, a dach pokryto blachą miedzianą.

W okresie I w. św. [1916 r.] zdjęto dach, zapewne ze względu na potrzeby wojenne.

Po 1918 r. przywrócono niektórym wnętrzom ich wygląd z końca XVIII w., głównie w Westybulu.

Gmach Pałacu Krasińskich w wyniku działań wojennych 1939 r., ale głównie walk okresu powstania warszawskiego 1944 r. uległ znacznemu zniszczeniu: był spalony, a następnie 28. 08. 1944 r. zbombardowany. Przetrwało około 50 % murów. W najgorszym stanie była środkowa i południowa część obiektu. Natomiast Klatka Schodowa oraz przyległe do niej Sale zachowały nawet fragmenty stropów. Ocalał częściowo wystrój Westybulu i Sali na I piętrze. Elewacja i tympanon od strony ogrodu najbardziej ucierpiały w odróżnieniu od fasady, która była w lepszym stanie, nawet w tympanonie ocalała częściowo dekoracja rzeźbiarska.

Od 1947 r. podjęto odgruzowywanie terenu i prace zabezpieczające: uzupełnianie murów konstrukcyjnych, budowę stropów i dachu.

Projektantami odbudowy byli architekci Mieczysław Kuzma i Zygmunt Stępiński.

Odbudowa była prowadzona pod nadzorem Biura Odbudowy Stolicy – Wydziału Architektury Zabytkowej we współpracy z Urzędem Konserwatorskim.

Przechowywane w zbiorach APW materiały informują dosyć szczegółowo o zakresie trwających prac budowlanych.

Pod sygn. 353 znajduje się pismo [foto 4658] z 13. 02. 1948 r. będące sprawozdaniem robót budowlanych – zabezpieczających, z którego wynika, że pierwsze czynności na terenie Pałacu rozpoczęto 04. 10. 1947 r.; a przechowywany szczegółowy kosztorys określa ich zakres. W kolejnym zbiorze APW o sygn. 355 zgromadzono min. zdjęcia zniszczeń wojennych; szkicowy projekt odbudowy budynku [foto 4745] oraz konstrukcję II piętra.

Najważniejszy zbiór APW związany z odbudową Pałacu występuje pod sygn. 356.

Na k. 32-33 [foto 4782], k. 36 [foto 4791] mamy pismo z 18. 08. 1948 r. w którym Urząd Konserwatorski zleca wykonanie pomiarów wewnątrz inż. arch. A. Czapskiej i Z. Cydzikowej, a na k. 35 [foto 4787/8] znajduje się informacja z 30. 10. 1948 r. o akceptacji przez Urząd przeprowadzonej inwentaryzacji wewnątrz.

16. 02. 1952 r. [k. 50 – foto 4805] trwają dalsze prace przy odbudowie. Z tego okresu zachowało się pismo, w którym Naczelna Rada Odbudowy m.st. Warszawy informuje Główny

Urząd Konserwatorski o przygotowywaniu założeń programowych odbudowy i etapów jego realizacji.

Odbudowany i zmodernizowany na potrzeby Biblioteki Narodowej Pałac Krasińskich został oddany do użytku w 1961 r.

Przeprowadzane w różnych okresach historycznych przebudowy i modernizacje wnętrza Pałacu nie naruszyły w znacznym zakresie architektury gmachu z pierwotnego projektu architekta – Tylmana z Gameren.

Według P. Bohdziewicza (s. 127 - opierając się na rozważaniach Alfreda Lauterbacha w „Styl Stanisława Augusta”) z tamtego wystroju pozostały posadzki i odrzwia marmurowe w kilku salach; figury gipsowe w niszach westybulu; hermy w obu Salach I piętra.

Z epoki saskiej – złożone latarnie na Klatce Schodowej.

Z czasów restauracji D. Merliniego; gipsowe medaliony z emblematami sądowniczymi w Salach Głównych „*piano nobile*”.

Pozostała dekoracja miała pochodzić z XIX w.

Natomiast sam P. Bohdziewicz w swych rozważaniach [s. 147/148] przypisuje Tylmanowi z Gameren kompozycję klatki schodowej i jej dekorację.

Dominik Merlini miał być autorem dekoracji na sklepieniach klatki schodowej (określa to na podstawie podobieństwa do jego dekoracji Sali I p. od strony ogrodu) oraz dekoracji Sali I p. od strony Placu.

Natomiast Jakub Fontana to twórca projektu złożonych postumentów latarni z klatki schodowej.

Wśród archiwalnej dokumentacji dotyczącej pałacu Krasińskich praktycznie nie zachowały się żadne materiały dotyczące konserwatorskiego opracowania wystroju w pałacu. Brak jest dokumentacji konserwatorskiej. Zachowany dziennik budowy z 1986 roku dotyczący prac malarskich jakie zostały wykonane w Sali Rycerskiej, Sali Kariatyd, Sali Wilanowskiej i Głównej Klatki Schodowej, praktycznie nie przedstawia żadnej informacji na temat przyjętej koncepcji, użytych materiałów dla opracowania powierzchni płaskich i dekoracji rzeźbiarskich. Przegląd zachowanej dokumentacji projektowej nie przedstawiał projektów malarskiego opracowania sal dekorowanych. Jedynie w projektach stolarki drzwiowej mamy odniesienia do sposobu opracowania malarskiego, gdzie mamy wskazania czy skrzydła drzwiowe mają być malowane na biało, czy być bejcowane. W przypadku Sali Rycerskiej wspomniane jest o złożonych listewkach w skrzydłach drzwiowych. Sala Rycerska była też obiektem badania konserwatorskiego przeprowadzonego w 2010 roku przez mgr Piotra Mądracha, który analizując stopień zawilgocenia przyziemia pałacu przeprowadził badanie kolorystyczne wymalowania tej Sali. Analizując wymalowania ścian kolorymetrem RM 110, wskazał, iż są one w dwóch kolorach – białym (nr RAL 9010) i jasnoszarym (nr RAL 9002), nie wskazując jednak badanych miejsc. Pośród braku informacji źródłowych co do sposobu malarskiego opracowania sal dekorowanych interesującym jest przekaz uzyskany w rozmowie z artystą rzeźbiarzem Zbigniewem Maleszewskim, autorem jednej z rzeźb kariatyd. Wspomina on, iż realizacja rzeźb odbyła się ok 1952 roku i wykonane gipsowe rzeźby miały gładkie wykończenie tak jak stiuk. W świetle bardzo niewielkiej ilości przekazów źródłowych, podjęcie wstępnego programu

rozpoznania rzeczywistego charakteru oryginalnego wystroju w salach dekorowanych jest ważnym elementem rozszerzającym naszą wiedzę o koncepcji odbudowy Pałacu Krasińskich.²

1 marca 2014 Biblioteka Narodowa rozpoczęła projekt „Konserwacja i rewitalizacja Pałacu Krasińskich (Pałacu Rzeczypospolitej) w Warszawie – europejskiego dziedzictwa kulturowego XVII wieku”. Finansowanie odbyło się w ramach I naboru wniosków do Programu „Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego” Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009–2014, ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego^[3].

W ramach projektu nastąpiła m.in. wymiana 188 okien, kompleksowe odrestaurowanie elewacji ogrodowej i frontowej pałacu i fasad bocznych oraz renowacja wystroju rzeźbiarskiego i montaż rzeźby Marka Waleriusza na szczycie tympanonu. Przeprowadzony został remont schodów zewnętrznych i nawierzchni oraz aranżacja zieleni w bezpośrednim otoczeniu pałacu. Obiekt wzbogacił się o gabloty wystawiennicze przeznaczone dla eksponatów o znacznej wartości muzealnej i historycznej. Został również przystosowany do użytkowania przez osoby niepełnosprawne. Ponadto przeprowadzone zostały badania archeologiczne wokół pałacu. Wykonano oświetlenie architektoniczne zewnętrzne na elewacji frontowej od ogrodu i na dwóch ścianach szczytowych pałacu, renowacje otoczenia murków ze schodami przy podjeździe do Pałacu, oszklenie arkad od strony zachodniej/ogrodowej, montaż nowych drzwi zewnętrznych wraz z dostosowaniem wejścia dla osób niepełnosprawnych, instalacje przeciwołodziennia odwodnienia dachu pałacu.

Zakończenie projektu nastąpiło na koniec 2016.

Kalendarium

- **1688-1699** - budowa Pałacu na zamówienie wojewody płockiego Jana Dobrogosta Krasińskiego; architekt: Tylman z Gameren, dekoracja rzeźbiarska: Andreas Schlütter, dekoracja malarska: Michelangelo Palloni
- **1765** - zakupienie pałacu przez Rzeczpospolitą na siedzibę Komisji Skarbu Koronnego
- **1766** - udostępnienie Ogrodu Krasińskich dla publiczności
- **1766-1776** - przebudowa Pałacu według projektu Jakuba Fontany
- **1783** - pożar i obudowa pałacu według projektu Dominika Merliniego
- **1918-1939** - siedziba Sądu Najwyższego
- **1944** - pożar pałacu w trakcie Powstania Warszawskiego
- **1952-1961** - odbudowa i przekazanie Pałacu Bibliotece Narodowej
- **1965** - wpisanie Pałacu do rejestru zabytków
- **1994** - uznanie za Pomnik Historii „Warszawy – historycznego zespołu miasta z traktem królewskim” obejmującego także Pałac Rzeczypospolitej

2014 - rozpoczęcie rewitalizacji Pałacu

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-001 Warszawa
tel. 22 443 94 83, faks 22 443 94 98

² Na podstawie „Badania wewnątrz Pałacu Krasińskich w Warszawie – wyniki przeprowadzonych badań dekoracji malarskiej”, Grudzień 2016, autor: Małgorzata Paździora Sattler

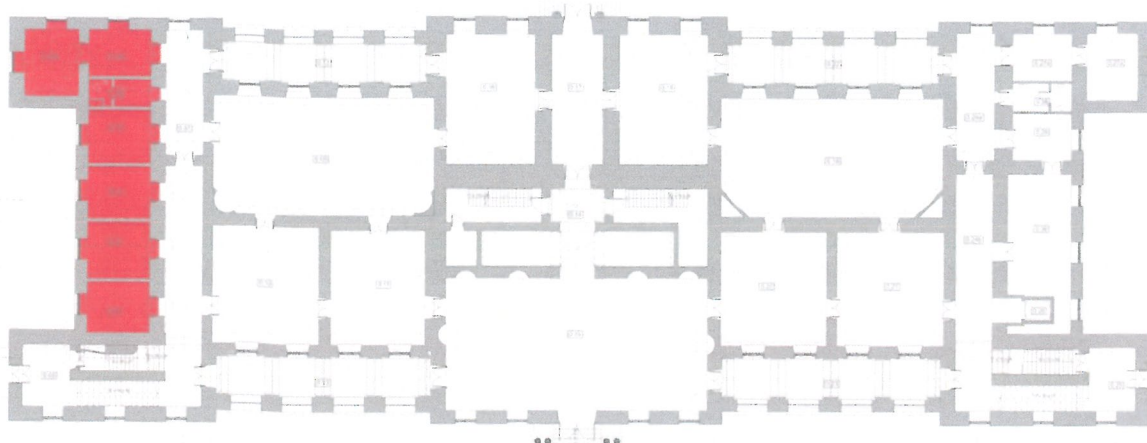
POMIESZCZENIA - PARTER

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

187

POMIESZCZENIA NR 1,2,3,5,7a,7b

Lokalizacja pomieszczeń:

IV. OPIS

Grupę pomieszczeń stanowią niewielkie pokoje o przeznaczeniu biurowym, usytuowane wzdłuż ściany południowej budynku. Każde z pomieszczeń posiada otwór drzwiowy zlokalizowany w ścianie północnej, oraz otwór okienny w ścianie południowej. Pomieszczenie nr 7a jest pomieszczeniem przechodnim – posiada dodatkowy otwór drzwiowy w ścianie południowej, a otwór okienny w ścianie zachodniej. Pomieszczenie 7a, jako narożne, usytuowane w ryzalicie posiada dwa otwory okienne- w ścianach południowej i zachodniej

We wszystkich pomieszczeniach brak dekoracji sztukatorskiej ścian i sufitów. Pomieszczenia przykryte zostały sklepieniami klasztornymi.

Podłogi drewniane, wykonane z klepki o zróżnicowanym układzie w zależności od pomieszczenia.

Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina kwadratowe, środkowa prostokątna. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty.

Stolarka okienna wymieniona w 2015 roku na okna drewniane dwuskrzydłowe, zdwojone. Parapety kamienne – współczesne.

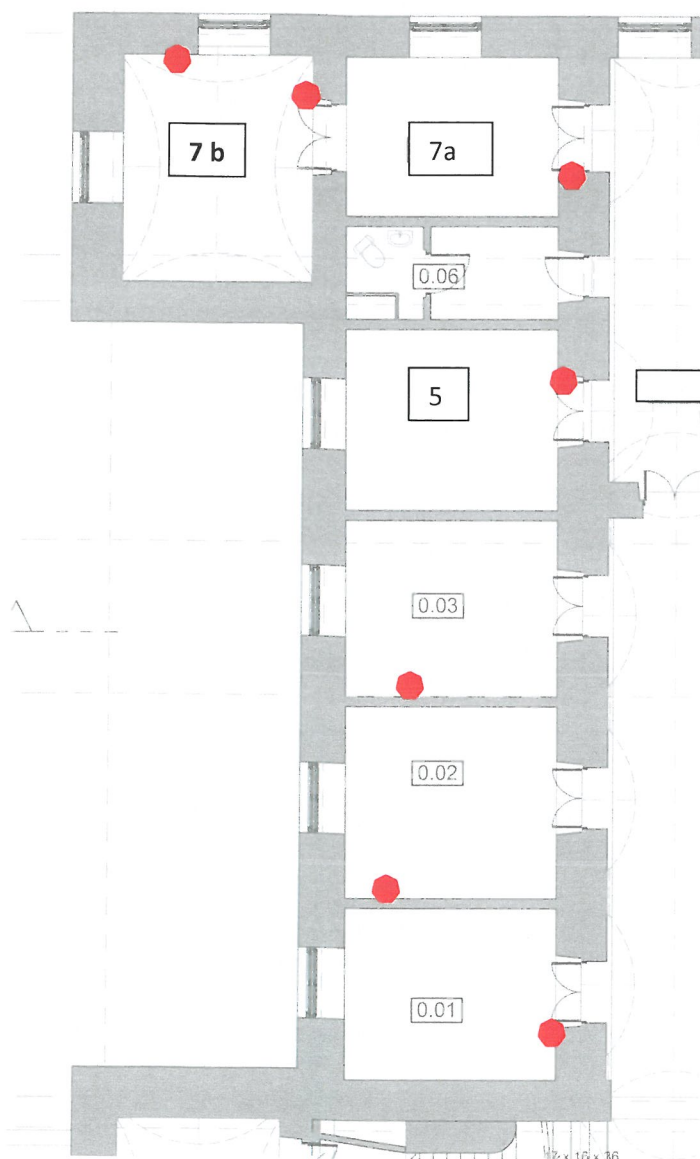
URZĄD MIASTA STOLĘCZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63 faks 22 443 94 98

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrz zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych. Pomieszczenia zostały zgrupowane w „bloki” o podobnym charakterze, stylistyce i miejscu położenia. Dla każdego z „bloków” wykonane zostały odkrywki w miejscach dających najbardziej retrospektywny obraz układu warstw.

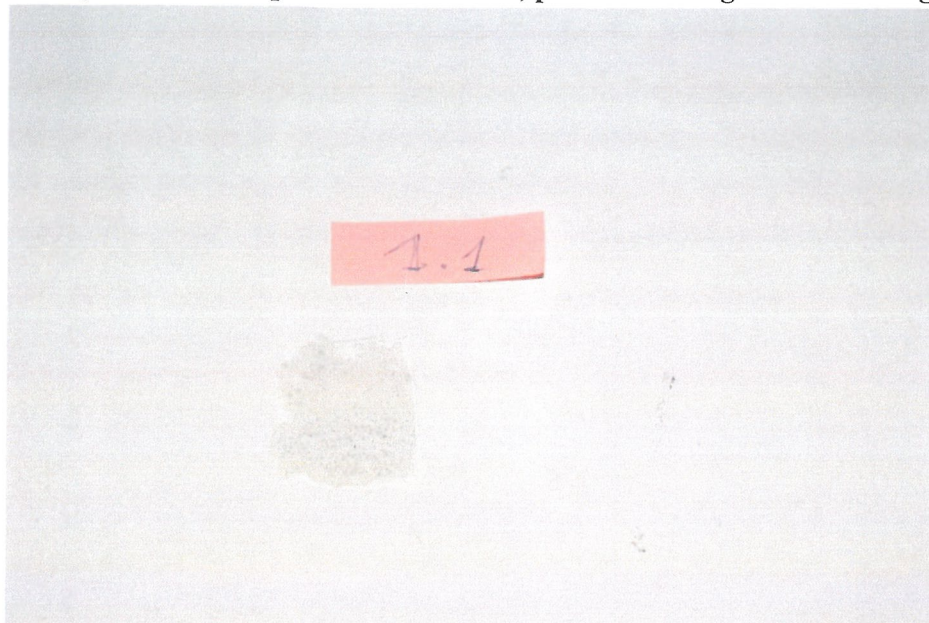
W celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wykonano odkrywki sondażowe w miejscach gdzie mogła występować oryginalna warstwa malarska.

Miejsca wykonania odkrywek zaznaczono na rzucie poniżej:

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 83, fax 22 443 94 93

Odkrywka nr 1.1 – pomieszczenie nr 1, prawa strona glifu drzwiowego, wys. ok 1,65 m.

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor szary	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm
5		IV	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
 Urząd Dzielnicy Śródmieście
 WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
 dla Dzielnicy Śródmieście
 ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
 tel. 22 443 94 63, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 2.1. – pomieszczenie nr 2, ściana wschodnia, ok. 1 m na lewo od ściany południowej, wys. ok. 1,1m

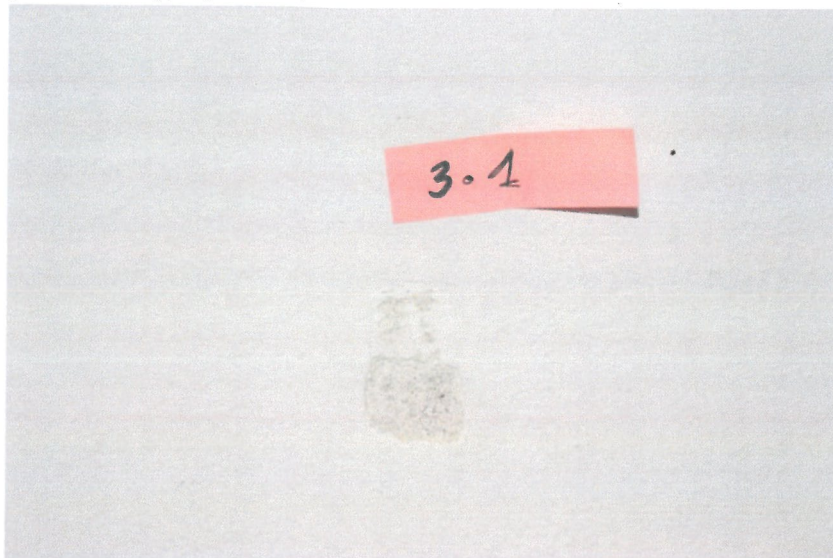

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska dyspersyjna – kolor cielisty ciemny	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska dyspersyjna – kolor zielony	0,5 mm
5		IV	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm
6		V	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor beżowy	0,5 mm
7		VI	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Wśród warstw malarskich wtórnych w odkrywce zarejestrowano obecność dwóch powłok malarskich dyspersyjnych na bazie polioctanu winylu. Oryginalną powłokę malarską stanowi farba na spoiwie klejowym w kolorze jasnego beżu.

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 96

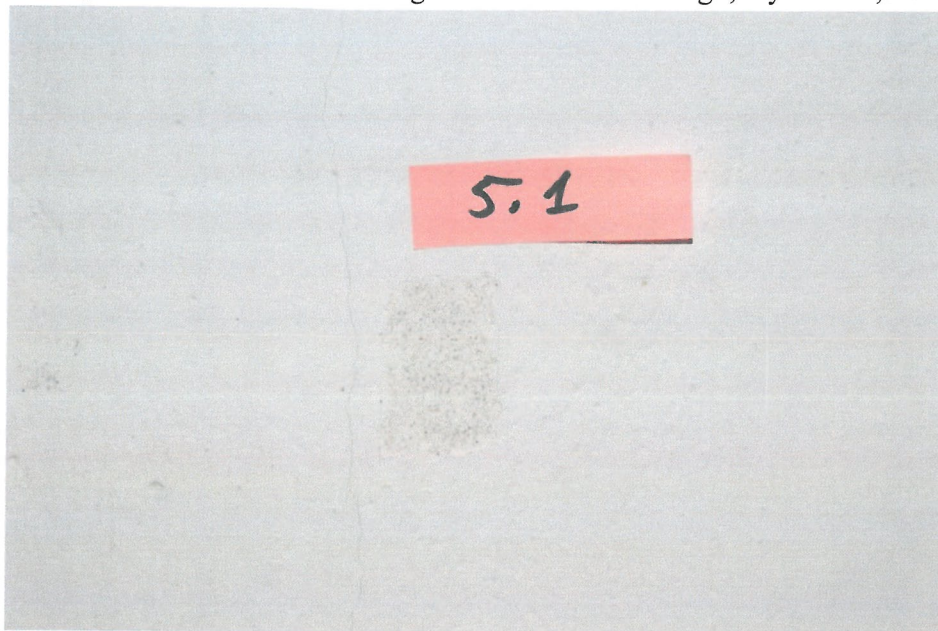
Odkrywka nr 3.1 – pomieszczenie nr 3, ściana wschodnia, ok. 1 m na lewo od ściany południowej, wys. ok. 1,2m

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm
4		III	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
 Urząd Dzielnicy Śródmieście
 WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
 dla Dzielnicy Śródmieście
 ul. Nowogrodzka 43, 00-001 Warszawa
 tel. 22 443 98 99, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 5.1 –lewa strona glifu otworu drzewiowego, wys. ok. 1,5m

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm
4		III	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

URZĄD MIASTA STOLĘCZNEGO WARSZAWY
 Urząd Dzielnicy Śródmieście
 WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
 dla Dzielnicy Śródmieście
 ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
 tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

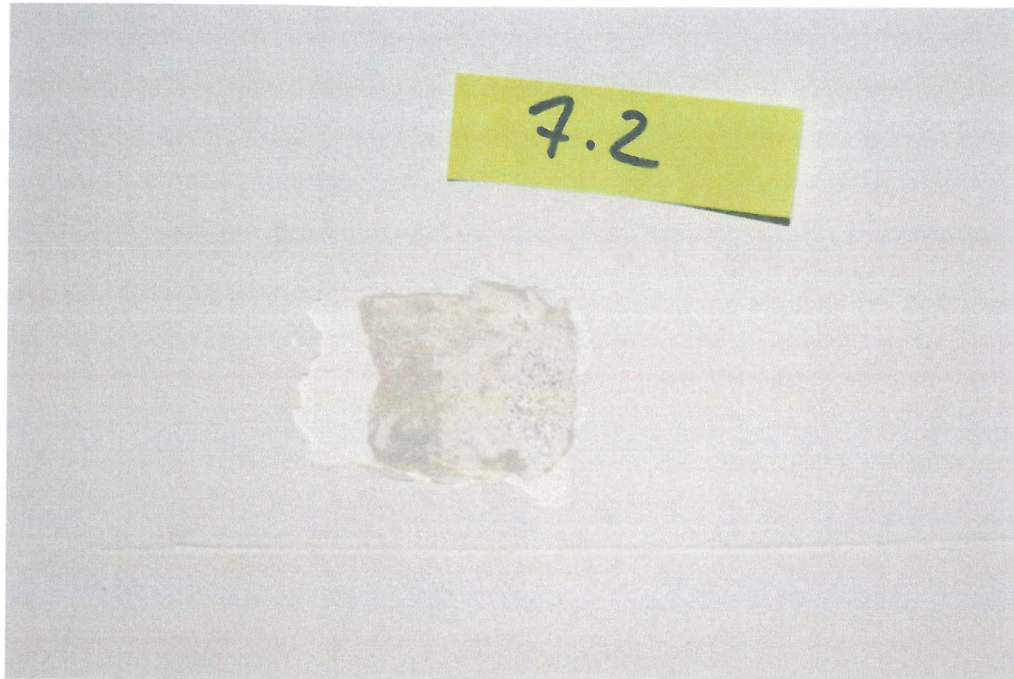
Odkrywka nr 7.1 – ściana północna pomieszczenia 7b, ok 20 cm na lewo od drzwi wejściowych, wys.ok.1,5 m

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa – kolor cielisty	0,5 mm
4		III	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
 Urząd Dzielnicy Śródmieście
 WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
 dla Dzielnicy Śródmieście
 ul. Nowogrodzka 48, 00-691 Warszawa
 tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

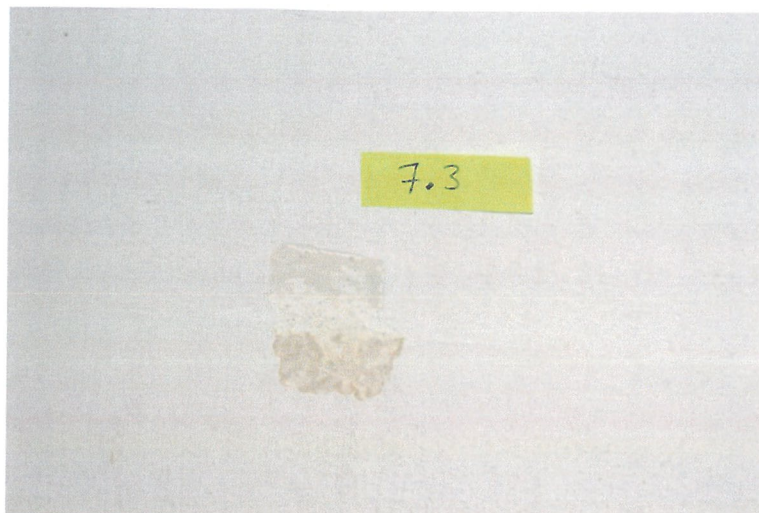
Odkrywka nr 7.2 – pomieszczenie 7b, ściana zachodnia, 50 cm na lewo od glifu okiennego, wys.ok.1,4 m

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa – kolor cielisty	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm
5		IV	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
 Urząd Dzielnicy Śródmieście
 WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
 dla Dzielnicy Śródmieście
 ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
 tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 7.3 – pomieszczenie 7a, prawa strona glifu drzwiowego w ścianie północnej, wys. ok.1m

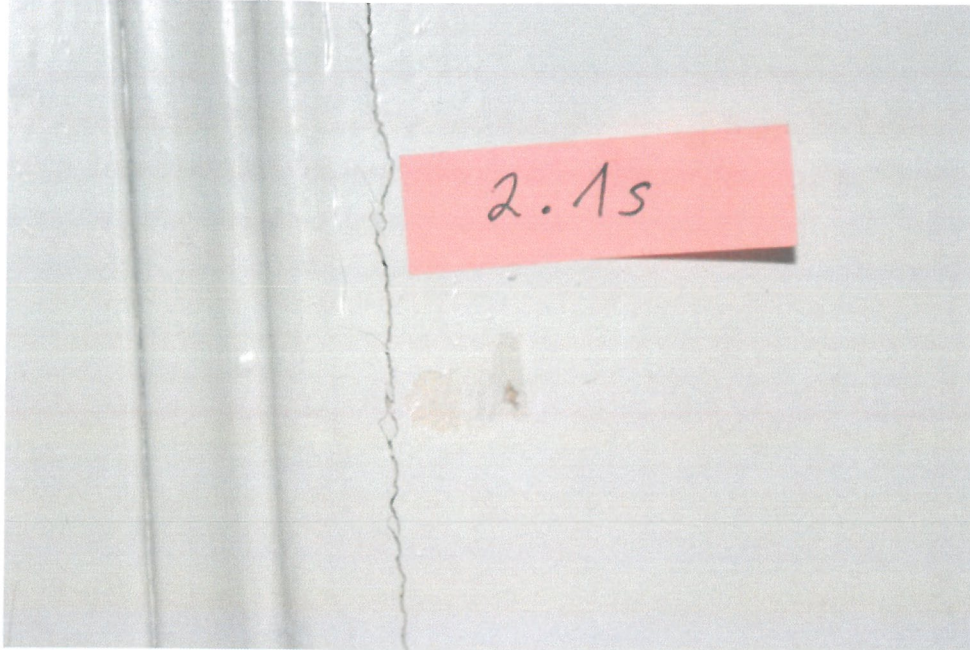

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa – kolor cielisty	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor żółty	0,5 mm
5		IV	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

URZĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY¹⁹⁶
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

Stolarka drzwiowa w pomieszczeniach 1,2,3,5,7a i b

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Drewno	5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor kremowy	0,5 mm
5		IV	II poł. XX w. / XXI w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm

Odkrywka wykazała występowanie oryginalnej powłoki malarskiej w kolorze białym w lekko szarawym odcieniu.

Pozostałe wykonane w obrębie stolarki drzwiowej odkrywki w tych pomieszczeniach wykazały występowanie tej samej oryginalnej powłoki.

Podsumowanie – wnioski z badań pomieszczeń 1,2,3,5,7a i b

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenia pierwotnie były tynkowane tynkiem wapiennym o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym. Widoczną w niektórych odkrywkach warstwę białą zidentyfikowano jako warstwę mleczka wapiennego, wynikającego z zatarcia tynków. Najstarszą powłokę malarską stanowi warstwa farby na spoiwie klejowym w kolorze bardzo jasnym beżowym lub w ciepłym odcieniu bieli. Pomieszczenia były malowane prawdopodobnie z rozróżnieniem na ściany i sklepienia. Sklepienia w kolorze białym. Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze złamanej bieli. Na podstawie przeprowadzonych oględzin zidentyfikowano zróżnicowane w układzie i wielkości klepek posadzek drewnianych.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Przywrócenie pierwotnej kolorystyki pomieszczeń
Kolor ścian ustalony w trakcie badań – **ciepła biel lub jasny beż**
- Konserwację istniejących parkietów lub wymianę na ujednolicone dla wszystkich pomieszczeń – tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach oświetlenia tj. żyrandoli mosiężnych
- Konserwację stolarki drzwiowej
Stolarka drzwiowa – kolor **złamanej bieli** Konserwację stolarki drzwiowej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczeń warstwy wtórne zachowały się w znacznym stopniu. Stanowią je przede wszystkim:

- Powłoki malarskie emulsyjne w kolorach białym, beżowym i szarym
- Powłoka malarska klejowa w kolorze cielistym
- Powłoki malarskie dyspersyjne w kolorach zielonym i ciemnym cielistym

Wszystkie wtórne warstwy pochodzą z II połowy XX wieku lub z początku wieku XXI.

W obrębie gładzi okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Ściany i sklepienia pomieszczeń znajdują się w średnim stanie technicznym. Stan poszczególnych pomieszczeń jest zróżnicowany.

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako średni. Spoistość oryginalnych tynków trudna do określenia ze względu na liczne przemalowania farbami emulsyjnymi.

Na powierzchni ścian i sufitów widoczne są rysy włosowate i niewielkie spękania. W niektórych z pomieszczeń widoczne są uszkodzenia powłok malarskich i klawiszowanie wierzchnich warstw.

Pomieszczenia poddane remontom w ostatnim dziesięcioleciu nie wykazują większych zniszczeń.

W pomieszczeniach 2,3,5, 7a i b odnotowano obecność niewielkich rys – nie są to jednak spękania konstrukcyjne.

Drobne spękania włosowate powstały na skutek skurczu materiału i pracy wypraw tynkarskich. Zastosowane, wtórne powłoki malarskie emulsyjne uszczelniły powierzchnię ścian i sufitów, tym sposobem wilgoć skondensowana w murze w okresie zimowym, na skutek powstawania punktu rosy w obrębie wnętrza muru nie ma możliwości swobodnej dyfuzji do wnętrza obiektu. Pomieszczenia 7 a i b znajdują się obecnie w najgorszej kondycji – oprócz zarysowań w obrębie ścian zwraca uwagę silne nierównomierne zabrudzenie ścian.

Stan zachowania stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w zróżnicowanym stanie technicznym – od średniego do dość dobrego. Niektóre z drzwi zostały poddane renowacji. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami kilkakrotnie przemalowane. Dodatkowo w obrębie stolarki odnotowano

miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.³

Stan zachowania posadzek klepkowych

Stan zachowania posadzek można określić jako średni, pozwalający na ewentualne wykorzystanie materiału. W niektórych z pomieszczeń posadzki skrzypią, co jest skutkiem osłabionej konstrukcji podłóg. W liku miejscach występują zniszczenia związane z częstym użytkowaniem. Widoczne są również niewielkie uszkodzenia i miejsca, gdzie występują rozszczelnienia przeschniętych klepek.⁴

³ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

⁴ Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1. Sklepienie pomieszczenia nr 1

Fot.2. Stolarka drzwiowa w pomieszczeniu nr 1.

201

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

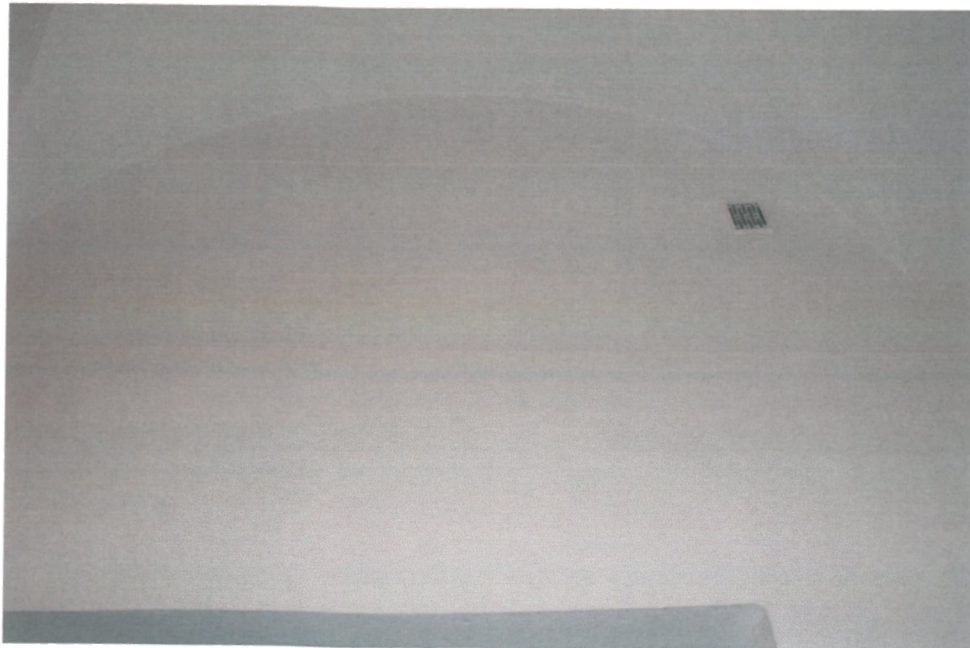
Fot.3. Pomieszczenie nr 2.

Fot.4. Pomieszczenie nr 2 – widoczne rysy włosowate na ścianie północnej.

Fot.5. Pomieszczenie nr 3.

Fot.6. Pomieszczenie nr 3 – spęknięcie na ścianie północnej.

Fot.7, 8. Pomieszczenie nr 5.

Fot.9,10. Pomieszczenie 7a.

Fot.11. Pomieszczenie 7b.

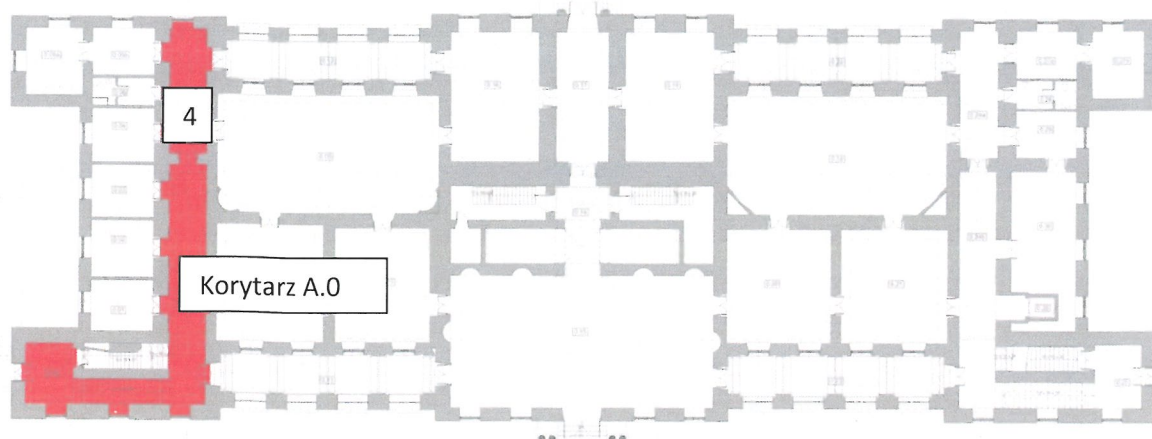
Fot.12. Pomieszczenie 7b – widoczne spękania.

Fot.13. Pomieszczenie 7b – widoczne spękanie.

KORYTARZ „A” i POMIESZCZENIE NR 4 – PARTER

Lokalizacja pomieszczeń:

IV. OPIS

Grupę pomieszczeń stanowią dwa pomieszczenia o charakterze podłużnych korytarzy, zlokalizowane na parterze w południowym skrzydle budynku.

W obu pomieszczeniach brak dekoracji sztukatorskiej ścian i sufitów. Pomieszczenia przykryte zostały sklepieniami klasztorowymi.

Korytarz „A”

Brak dekoracji sztukatorskiej ścian i sufitów. Pomieszczenie przykryte zostało ciągiem przęseł ze sklepieniami klasztorowymi. Dekorację ścian stanowią piaskowcowe obramienia otworów drzwiowych w formie profilowanych listew osadzonych na kostkach kamiennych. Piaskowiec prawdopodobnie ze złóż szydłowieckich.

W ścianie południowej pomieszczenia zostało zlokalizowane łukowate przejście na klatkę schodową oraz prostopadle usytuowana część przedsionkowa, prowadząca od wejścia w ryzalicie narożnika południowo-wschodniego. W części przedsionkowej, na odcinku wzdłuż ściany wschodniej, sklepienie na bazie łuku odcinkowego. Część przy drzwiach wejściowych obniżona, sklepiona kolebkowo.

Posadzka kamienna wykonana z płyt marmurowych w kolorach czarnym i szarym w układzie szachownicowym. Wielkość płyt 42x42 cm. Niwelacja różnicy wysokości pomiędzy przedsionkiem a korytarzem wykonana została przez zastosowanie kilku stopni z szarego marmuru.

Stolarkę drzwiową głównej części korytarza stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina kwadratowe, środkowa prostokątna. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty.

W części przedsionkowej występują dwie pary drzwi – jedno wejściowe, współczesne,

wymienione, i żelazne, jednoskrzydłowe, prowadzące do piwnicy, zamontowane w kamiennym obramieniu. Obramienie kamienne jest mocno wytarte w progu. Istnieje hipoteza, że mogą to być oryginalne drzwi zachowane w zniszczonym pałacu.⁵

Stolarka okienna korytarza została wymieniona w 2015 roku na okna drewniane dwuskrzydłowe, zdwojone. Parapety kamienne – współczesne.

Pomieszczenie nr 4

Brak dekoracji sztukatorskiej ścian i sufitów. Pomieszczenie przykryte zostało ciągiem przęseł ze sklepieniami klasztorowymi.

Podłoga drewniana, wykonana z klepki w układzie w jodełkę z miejscowo układanymi wzdłużnie klepkami (np. przy wyjściu na loggię).

Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina kwadratowe, środkowa prostokątna. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty.

Drzwi prowadzące do pomieszczenia nr 6 nie posiadają kamiennego obramienia, są mniejsze, jednoskrzydłowe, o dwóch płycinach – górnej w formie prostokąta i dolnej, mniejszej, kwadratowej.

Stolarka okienna w pomieszczeniu nr 4 wymieniona w 2015 roku na okno drewniane dwuskrzydłowe, zdwojone, w układzie krosnowym. Parapet kamienny – współczesny.

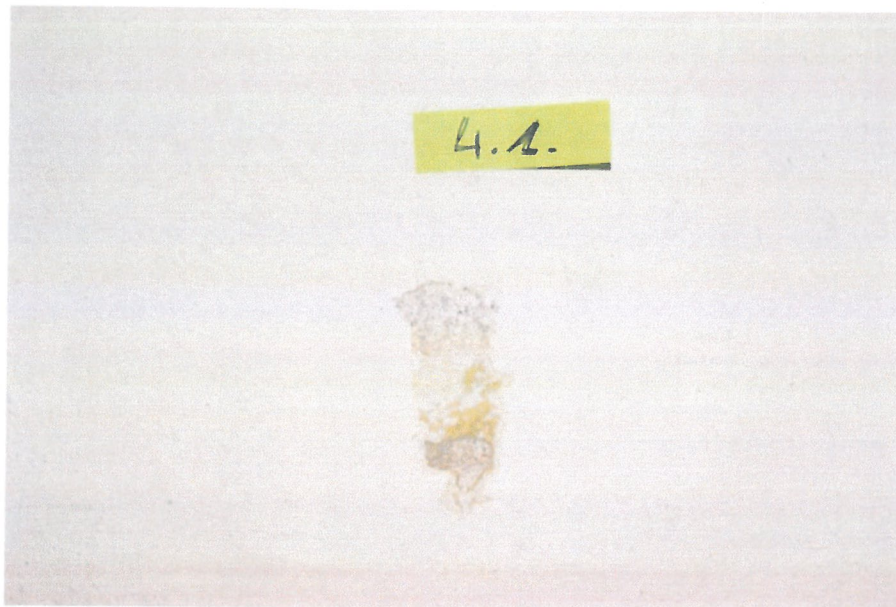
⁵ „Badania wewnątrz Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrz zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych.

W celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wykonano odkrywki sondażowe w miejscach gdzie mogła występować oryginalna warstwa malarska

Odkrywka nr 4.1 – pomieszczenie nr 4, prawa strona gliku drzwi wyjściowych na loggię, wys. ok 1,3 m

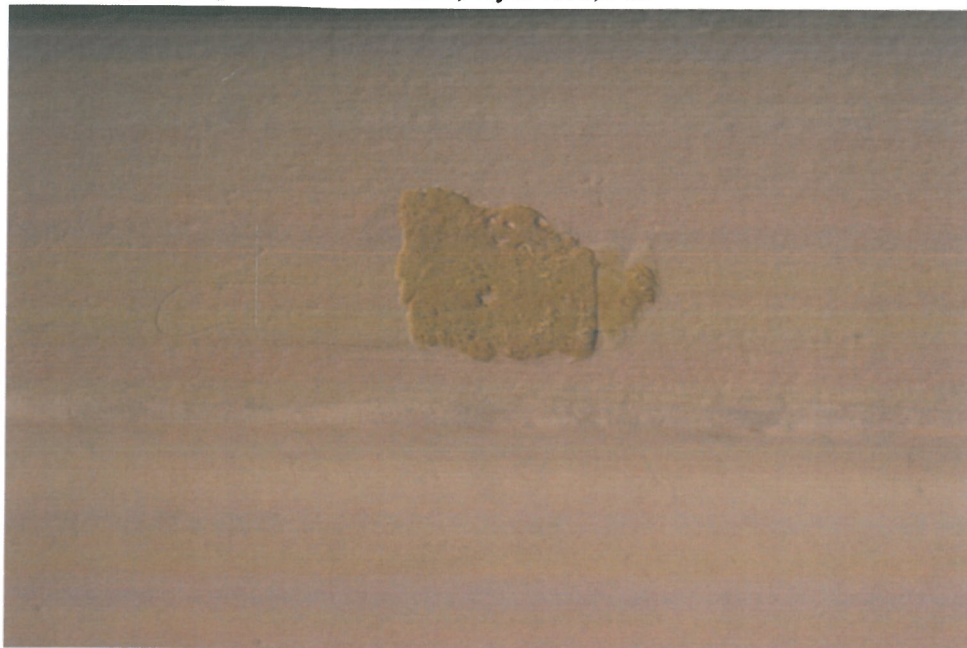

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Pobiała w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa – kolor cielisty	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor żółty	0,5 mm
5		IV	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Widoczny układ warstw w odkrywce jest identyczny jak w przypadku sąsiadującego pomieszczenia 7a.

208
URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 48, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 53, faks 22 443 94 98

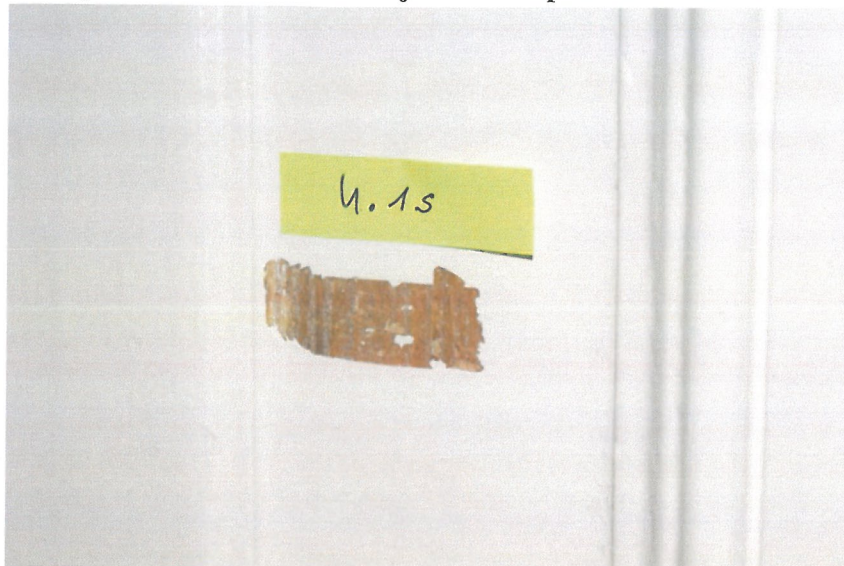
Odkrywka nr A 0.1 – korytarz „A” na parterze, ściana południowa, ok 30 cm na lewo od drzwi wejściowych do pomieszczenia nr 3, wys. ok 1,2 m

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa w ciepłym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska klejowa – kolor cielisty	0,5 mm
4		III	XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Stolarka drzwiowa

Odkrywka nr 4.1s – drzwi wejściowe do pomieszczenia nr 5

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Drewno	5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm

210
 URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
 Urząd Dzielnicy Śródmieście
 WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
 dla Dzielnicy Śródmieście
 ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
 tel. 22 443 93 69, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 4.2 – drzwi wejściowe do pomieszczenia nr 8

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Drewno	5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm

Podsumowanie – wnioski z badań korytarza „A” na parterze i pomieszczenia nr 4

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenia pierwotnie były tynkowane tynkiem wapiennym o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym. Widoczną w niektórych odkrywkach warstwę białą zidentyfikowano jako warstwę mleczka wapiennego, wynikającego z zatarcia tynków. Najstarszą powłokę malarską stanowi warstwa farby na spoiwie klejowym w kolorze bardzo jasnym beżowym.

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym.

Na podstawie przeprowadzonych oględzin zidentyfikowano zróżnicowane w układzie i wielkości klepek posadzek drewnianych.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Przywrócenie pierwotnej kolorystyki pomieszczeń:
Kolor ścian ustalony w trakcie badań –**jasny beż**
Stolarka drzwiowa – kolor **biały**
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację żelaznych drzwi prowadzących do piwnicy wraz z kamiennym obramieniem
- Konserwację istniejącego parkietu w pomieszczeniu nr 4 lub wymianę– tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację posadzki kamiennej w korytarzu „A” wraz ze stopniami marmurowymi w przedsionku
- Konserwację obramień kamiennych drzwi
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach oświetlenia tj. żyrandoli mosiężnych

Ponadto zaleca się uczynienie i uporządkowanie przestrzeni tych wnętrz. Obecnie przestrzeń wzdłuż ścian zajmują różnego rodzaju meble. Korytarz „A” został dodatkowo przedzielony barierką drewnianą. Odbiór całości tych wnętrz jest zaburzony, proponuje się zatem wyniesienie obecnego umeblowania lub ujednolicenie mebli w celu zwiększenia czytelności wizualnej wnętrz.

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczeń warstwy wtórne zachowały się w znacznym stopniu. Stanowią je przede wszystkim:

- Powłoki malarskie emulsyjne w kolorach białym, beżowym i szarym
- Powłoka malarska klejowa w kolorze cielistym
- Powłoki malarskie dyspersyjne w kolorach zielonym i ciemnym cielistym

Wszystkie wtórne warstwy pochodzą z II połowy XX wieku lub z początku wieku XXI.

W obrębie gładów okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Ściany i sklepienia pomieszczeń znajdują się w średnim stanie technicznym..

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako średni. Spoistość oryginalnych tynków trudna do określenia ze względu na liczne przemalowania farbami emulsyjnymi.

Na powierzchni ścian i sufitów widoczne są rysy włosowate i niewielkie spękania. W pomieszczeniu 4 na ścianie łączącej pomieszczenie z loggią widoczne jest silne zarysowanie. Ponadto w pomieszczeniu nr 4 widoczne są uszkodzenia powłok malarskich i klawiszowanie wierzchnich warstw.

Korytarz „A” poddany remontom w ostatnim dziesięcioleciu nie wykazuje większych zniszczeń. Drobne spękania włosowate powstały na skutek skurczu materiału i pracy wypraw tynkarskich. Zastosowane, wtórne powłoki malarskie emulsyjne uszczelniły powierzchnię ścian i sufitów, tym sposobem wilgoć skondensowana w murze w okresie zimowym, na skutek powstawania punktu rosy w obrębie wnętrza muru nie ma możliwości swobodnej dyfuzji do wnętrza obiektu.

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w zróżnicowanym stanie technicznym – od średniego do dość dobrego. Niektóre z drzwi zostały poddane renowacji. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami kilkakrotnie przemalowane. Dodatkowo w obrębie stolarki odnotowano miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.⁶ Występują również miejscowe uszkodzenia i przetarcia powłoki

⁶ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

malarskiej. Miejscowo farba łuszczy się i kruszeje. Widoczne są również zniszczenia powstałe mechanicznie w postaci odbić lakieru.

Stan zachowania żelaznych drzwi jednoskrzydłowych

Drzwi w stanie średnim – widoczne uszkodzenia mechaniczne i zadrapani powłoki malarskiej. Farba, którą obecnie pokryte są drzwi miejscowo złuszcza się i kruszeje. Widoczne niewielkie uszkodzenia i braki w strukturze guzików.

Stan zachowania posadzek klepkowych

Stan zachowania posadzek można określić jako średni, pozwalający na ewentualne wykorzystanie materiału. W niektórych z pomieszczeń posadzki skrzypią, co jest skutkiem osłabionej konstrukcji podłóg. W liku miejscach występują zniszczenia związane z częstym użytkowaniem. Widoczne są również niewielkie uszkodzenia i miejsca, gdzie występują rozszczelnienia przeschniętych klepek.⁷

Stan zachowania posadzki kamiennej

Posadzka kamienna w dobrym stanie – widoczne są tylko miejscowo drobne rysy.⁸

Stan zachowania obramień kamiennych

Stan zachowania obramień kamiennych jest zróżnicowany. Widoczne są miejscowe zarysowania lub odbicia powierzchni kamienia. Detal kamienny jest zabrudzony. W obrębie kostek widoczne są zachłapania, czy ślady wtarcia pasty do podłóg. Miejscowo występują wtórne flekowania. Nadproże drzwi nr 3 jest pęknięte, co związane jest z pęknięciem ściany powyżej. W przypadku drzwi nr 8 zauważono poważne uszkodzenie kamieniarki na skutek mechanicznego zniszczenia.⁹ Obramienie kamienne drzwi żelaznych w przedsionku mocno zniszczone. Widoczne są liczne rysy, uszkodzenia mechaniczne, ubytki materiału. Widać także miejscowo wykonane doraźne naprawy. Rysunek oryginalnej kamieniarki (ryflowanie) uległ miejscowo zatarciu. Dolna część obramienia – próg, jest mocno wytarta.

Całość uszkodzeń kwalifikuje elementy kamienne do podjęcia działań konserwatorskich, mających na celu przywrócenie tym elementom pełni walorów estetycznych.

⁷ Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

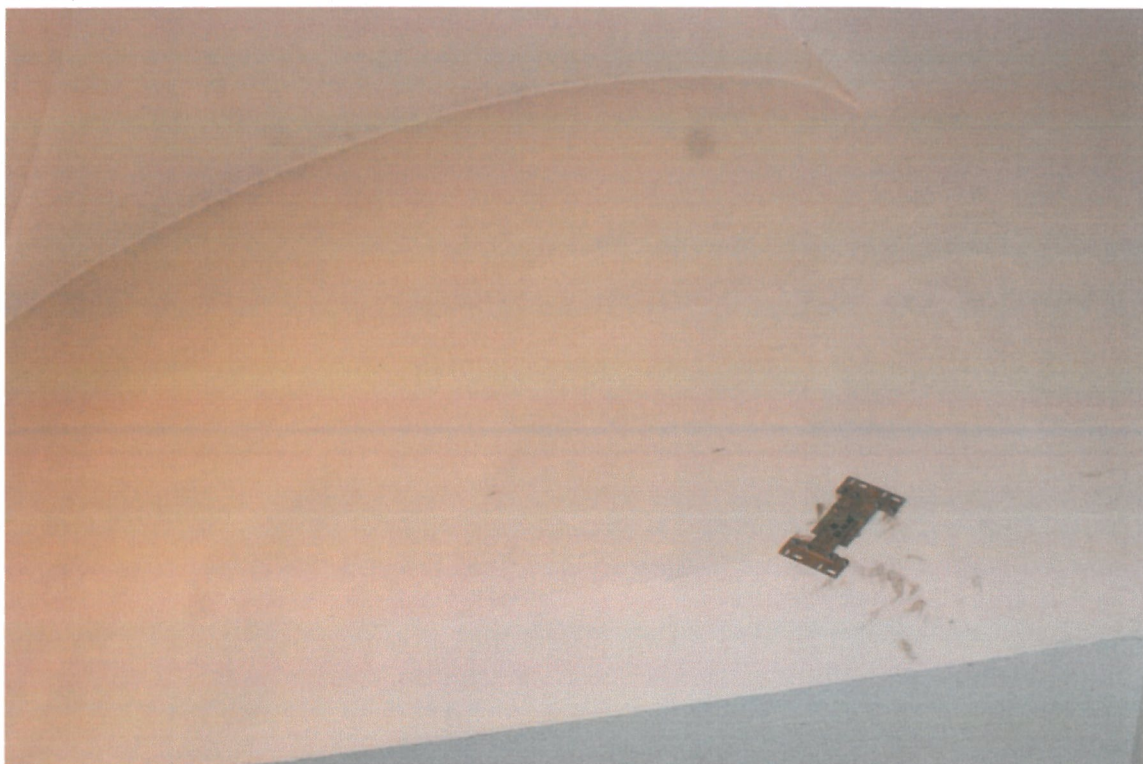
⁸ Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

⁹ Stan zachowania obramień kamiennych został przedstawiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1,2 Pomieszczenie nr 4.

Fot.3. Pomieszczenie nr 4 – widoczne spękania nad wejściem na loggię.

215

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

Fot.4,5,6,7. Stolarka drzwiowa pomieszczenia nr 4.

216

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 05-091 Warszawa
tel. 22 443 92 66, faks 22 443 94 98

Fot.8,9. Korytarz A na parterze.

Fot.10. Przedsionek korytarza A

Fot.11. Część korytarza wzdłuż ściany zachodniej.

217

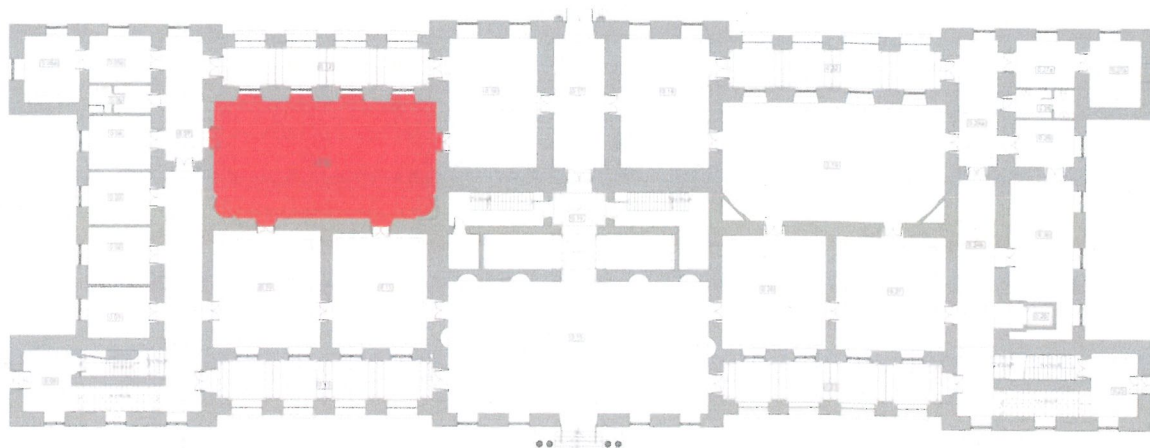
URZĄD MIASTA STOLĘCZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

Fot.12. Drzwi żelazne jednoskrzydłowe w obramieniu kamiennym.

POMIESZCZENIE NR 8

Lokalizacja pomieszczenia:

IV.OPIS

Obecnie pomieszczenie magazynowe, poddane renowacji w ostatnim dziesięcioleciu. Pomieszczenie posiada dekorację sztukatorską ścian i sufitu. W obrębie ścian dekorację stanowią podziały na podłużne ekrany za pomocą listew profilowanych. Na wysokości ok. 50 cm przebiega wokół całego pomieszczenia listwa poprzeczna, poniżej której znajdują się również wydzielone listwami płyciny. Nad otworami drzwiowymi prostokątne supraporty o formie powtarzającej dekorację ścian, tj. płyciny obwiedzione listwą profilowaną. Glify okienne również dekorowane płycinowo. W jednym z narożników znajduje się wklęsła nisza, zwieńczona łukowato.

Całość powierzchni ścian została zwieńczona wydatnym gzymsem, poniżej którego ciągnie się profilowana listwa, tworząc pas gładkiego fryzu tuż poniżej gzymsu. Sam gzyms o dość dużym rozwinięciu, z kapinosem i elementami rzeźbionymi w formie kostkowania, pasa w motywie wolic oczu i perełkowania w górnej części. Sufit gładki z nieco wystająca przed lico bordiurą okalającą powierzchnię. Na środku znajduje się ozdobna rozeta z motywem rozchodzących się liści akantu i profilowanym rantem zewnętrznym.

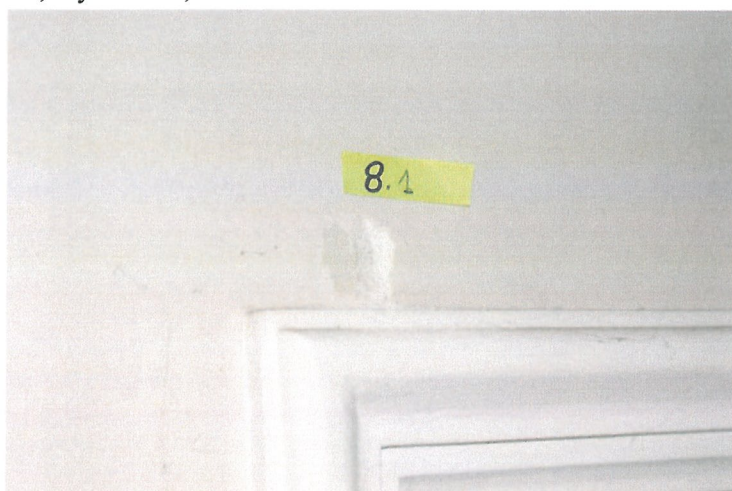
Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa płycina prostokątna w układzie horyzontalnym. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty. Obramienia drzwi gipsowe, w formie stosunkowo szerokiej, profilowanej listwy.

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrza zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych. W partiach powyżej 3 m. nie ma możliwości wykonania odkrywek na etapie badań, ze względu na utrudniony dostęp. Na etapie wykonawczym należy w tym pomieszczeniu wykonać dodatkowe badania gzymsu oraz powierzchni sufitu w celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wnętrza.

W celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wykonano odkrywki sondażowe w dostępnych miejscach gdzie mogła występować oryginalna warstwa malarska.

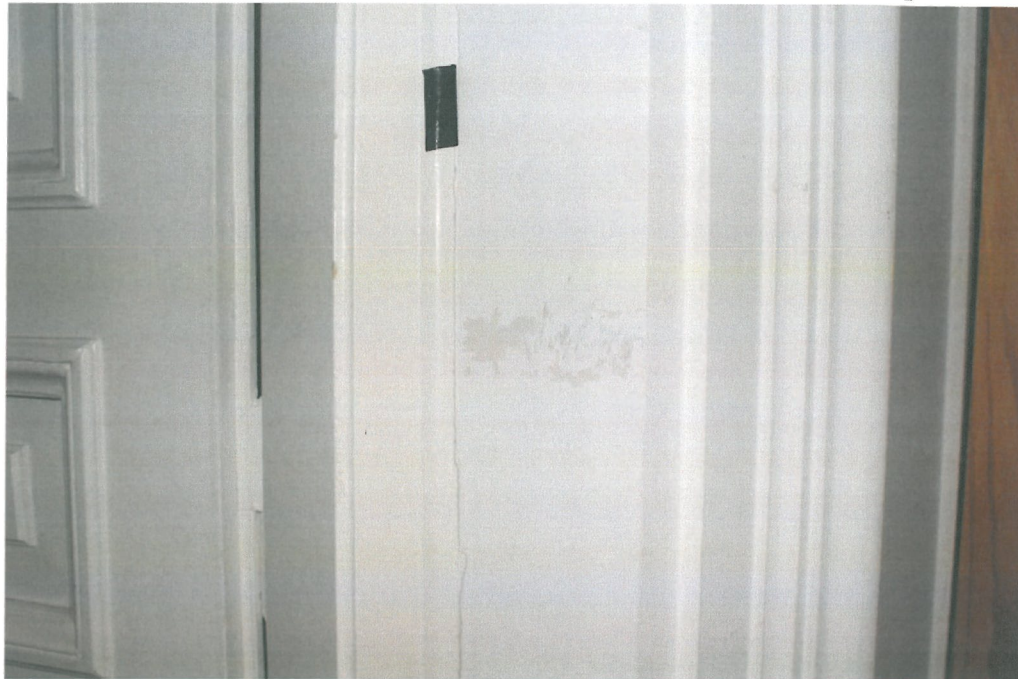
Odkrywka nr 8.1 – ściana północna, nad obecnie zamkniętym przejściem do pomieszczenia nr 18, wys. ok. 2,5 m

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Szlichta gipsowa	0,5 mm
3		I	Poł. XX w. (?)	Warstwa malarska emulsyjna – kolor jasny szaro-beżowy	0,2 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor szaro-różowy	0,5 mm

Widoczna w odkrywce ciepła, beżowa warstwa nie stanowi powłoki malarskiej – jest to warstwa zaizolowanego środka gruntujującego, którym przesycona została warstwa wierzchnia gipsu. Na niej znajduje trudna do zidentyfikowania bardzo cienka powłoka w kolorze zbliżonym do obecnego.

Odkrywka nr 8.2 – obramienie gipsowe drzwi do pomieszczenia nr 4, prawa strona

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Szlichta gipsowa	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor bardzo jasny szaro-beżowy	0,2 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor szaro-różowy	0,5 mm

Widoczna w odkrywce ciepła, beżowa warstwa nie stanowi powłoki malarskiej – jest to warstwa zażółconego środka gruntującego, którym przesycona została warstwa wierzchnia gipsu. Na niej znajduje trudna do zidentyfikowania bardzo cienka powłoka w kolorze zbliżonym bardzo jasnym szaro-beżowym.

Odkrywka nr 8.1s – drzwi do pomieszczenia nr 4

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Drewno	5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor biały	0,5 mm

Podsumowanie – wnioski z badań

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenie pierwotnie było tynkowane zaprawą wapienną o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym, na której naniesiono warstwę szlichty gipsowej. W obrębie pól ekranów szlichta jest cieńsza, w pasach pomiędzy ekranami grubsza – do ok. 2cm. Dekoracja sztukatorska została wykonana z gipsu ceramicznego. Elementy profilowane zostały wykonane metoda ciągnioną, elementy rzeźbione metoda odlewu. Całość została pociągnięta warstwą gruntu – impregnatu na bazie POW, który zareagował z podłożem gipsowym, tworząc widoczną na zdjęciach żółtawą warstwę. Jeżeli chodzi o powłoki malarskie, to nie da się stwierdzić z całą pewnością, czy zidentyfikowane w odkrywkach sondażowych warstwy pochodzą z dwóch różnych okresów, czy jest to podwójna warstwa farby naniesiona w czasie ostatniego remontu. Powłoka zidentyfikowana, jako trzecia warstwa technologiczna, w kolorze jasnym szaro-beżowym jest niezwykle cienka i trudna do rozwarstwienia. Istnieje jednak prawdopodobieństwo, że może to być oryginalna powłoka malarska w kolorze zbliżonym do widocznego obecnie. Na podstawie wykonanych badań ustalono, że pomieszczenie było malowane w dwóch odcieniach koloru jasnego szaro- beżowego – ciemniejszy dla powierzchni gładkich i jaśniejszy dla detalu sztukatorskiego.

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym. Posadzka drewniana – parkiet, z klepkami w układzie w jodełkę.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Przywrócenie pierwotnej kolorystyki pomieszczeń:
Kolor ścian i sufitów ustalony w trakcie badań – **szaro-beżowy w dwóch odcieniach – ciemniejszy dla powierzchni gładkich i jaśniejszy dla dekoracji sztukatorskiej**
Stolarka drzwiowa – kolor **biały**
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację istniejącego parkietu lub wymianę– tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczenia warstwy wtórne stanowi jedynie wierzchnia fara emulsyjna w kolorach białym i różowawym.

W obrębie gładów okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako dość dobry. Spoistość oryginalnych tynków trudna do określenia ze względu na niedawny remont.

Na powierzchni ścian i sufitu widoczne są niewielkie rysy włosowate. Na ścianie zachodniej przy narożniku południowym widoczne jest pęknięcie oraz ślady zalania i wykwity solne. Są to uszkodzenia powstałe na skutek nieszczelności przewodu spustowego, przeprowadzonego w tym miejscu w ścianie graniczącej z loggią.

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w zróżnicowanym stanie technicznym – od średniego do dość dobrego. Niektóre z drzwi zostały poddane renowacji. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami przemalowane. Dodatkowo w obrębie stolarki odnotowano miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.¹⁰ Występują również miejscowe uszkodzenia i przetarcia powłoki malarskiej. Widoczne są również zniszczenia powstałe mechanicznie w postaci odbić lakieru.

Stan zachowania parkietu

Stan zachowania parkietu można określić jako dość dobry. W niektórych miejscach posadzka skrzypi, co jest skutkiem osłabionej konstrukcji podłóg. Widoczne są również niewielkie uszkodzenia i miejsca, gdzie występują rozszerzenia przeschniętych klepek.¹¹

¹⁰ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

¹¹ Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1,2. Pomieszczenie nr 8 – widok ścian i sufitu.

Fot.3. Detal sztukatorski – zbliżenie.

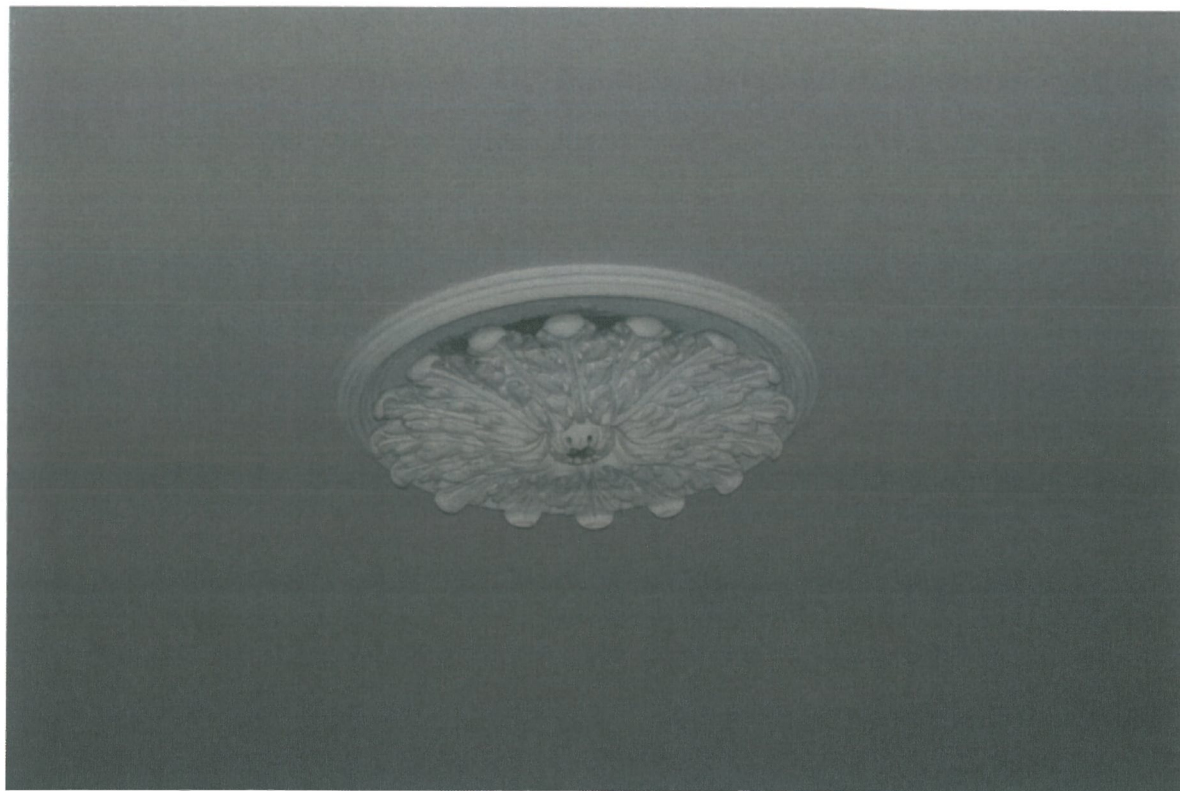
Fot.4. Spękania na ścianie zachodniej przy narożniku południowym.

Fot.5. Spękania na ścianie zachodniej.

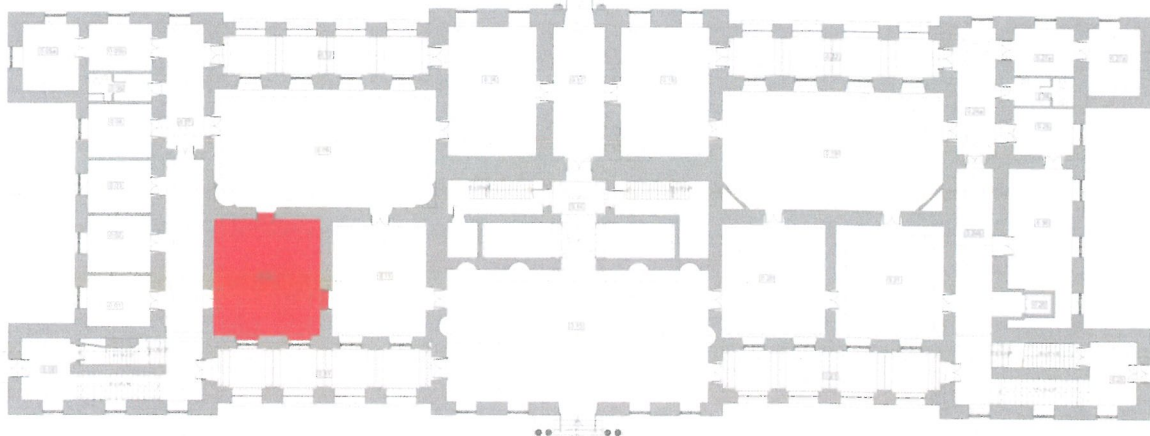
Fot.6. Widok pomieszczenia.

Fot.7. Rozeta sufitowa.

POMIESZCZENIE NR 12

Lokalizacja pomieszczenia:

IV.OPIS

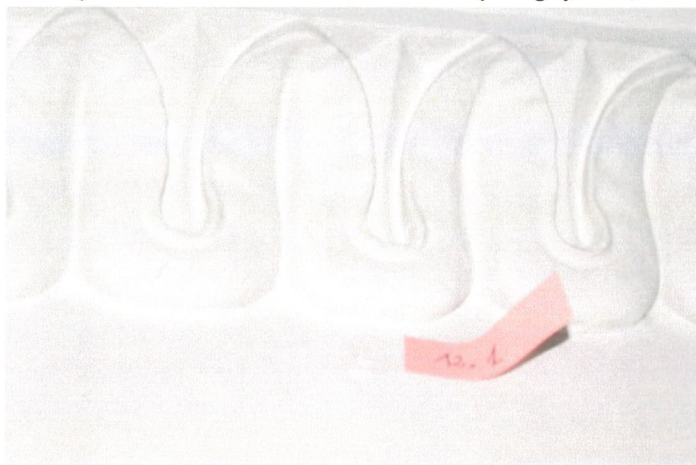
Obecnie pomieszczenie magazynowe, poddane renowacji w ostatnim dziesięcioleciu. Pomieszczenie posiada dekorację sztukatorską ścian i sufitu. W obrębie ścian dekorację stanowią supraporty w formie prostokątnych płycin, obwiedzionych prostymi płaskimi listwami, przebiegającymi od gzymsu do podłogi. Na wysokości ok. 50 cm przebiega wokół całego pomieszczenia listwa poprzeczna, poniżej której znajdują się również wydzielone listwami płyciny. Glify okienne również dekorowane płycinowo. Całość powierzchni ścian została zwieńczona wydatnym profilowanym gzymsem o dość dużym rozwinięciu, z kapinosem i elementami rzeźbionymi w formie pasa z rzeźbionym kimationem. Sufit gładki z profilowaną listwą okalającą powierzchnię. Pomiędzy listwą a gzymsem znajduje się wklęsła gładka faseta. Na środku sufitu została umieszczona ozdobna rozeta z motywem liści akantu w środkowej części, oraz pasem rozchodzących się na zewnątrz elementów, nawiązujących do motywu muszli. Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa płycina prostokątna w układzie horyzontalnym. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty. Obramienia drzwi gipsowe, w formie stosunkowo szerokiej, płaskiej listwy z nieznacznym profilowaniem od strony wewnętrznej.

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrz zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych. W partiach powyżej 3 m. nie ma możliwości wykonania odkrywek na etapie badań, ze względu na utrudniony dostęp. Na etapie wykonawczym należy w tym pomieszczeniu wykonać dodatkowe badania powierzchni sufitu w celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wnętrza.

W celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wykonano odkrywki sondażowe w dostępnych miejscach gdzie mogła występować oryginalna warstwa malarska.

Odkrywka nr 12.1 – kimation w obrębie gzymsu, nad drzwiami do sali nr 15

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	10 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w. /pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym opartym na poliocianie winylu, który pod wpływem promieni UV i wraz z upływem czasu zmienił barwę.

Odkrywka 12.2 – gzyms poniżej pasa z kimationem, nad wejściem do Sali nr 15

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	10 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w. /pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym opartym na polioctanie winylu, który pod wpływem promieni UV i wraz z upływem czasu zmienił barwę.

Odkrywka nr 12.3 – listwa w dolnej części gzymsu nad supraportą

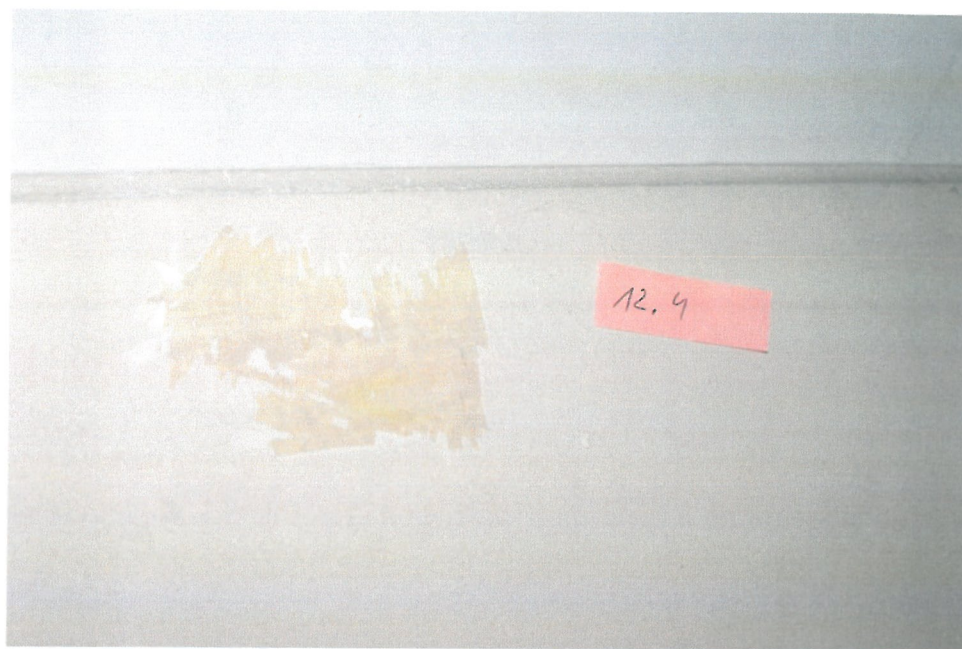
Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w. /pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym opartym na polioctanie winylu, który pod wpływem promieni UV i wraz z upływem czasu zmienił barwę.

W odkrywce widoczny jest dukt pędzla.

231
RĄD MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
DZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 49, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 93, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 12.4 – pole supraporty nad wejściem do Sali nr 15

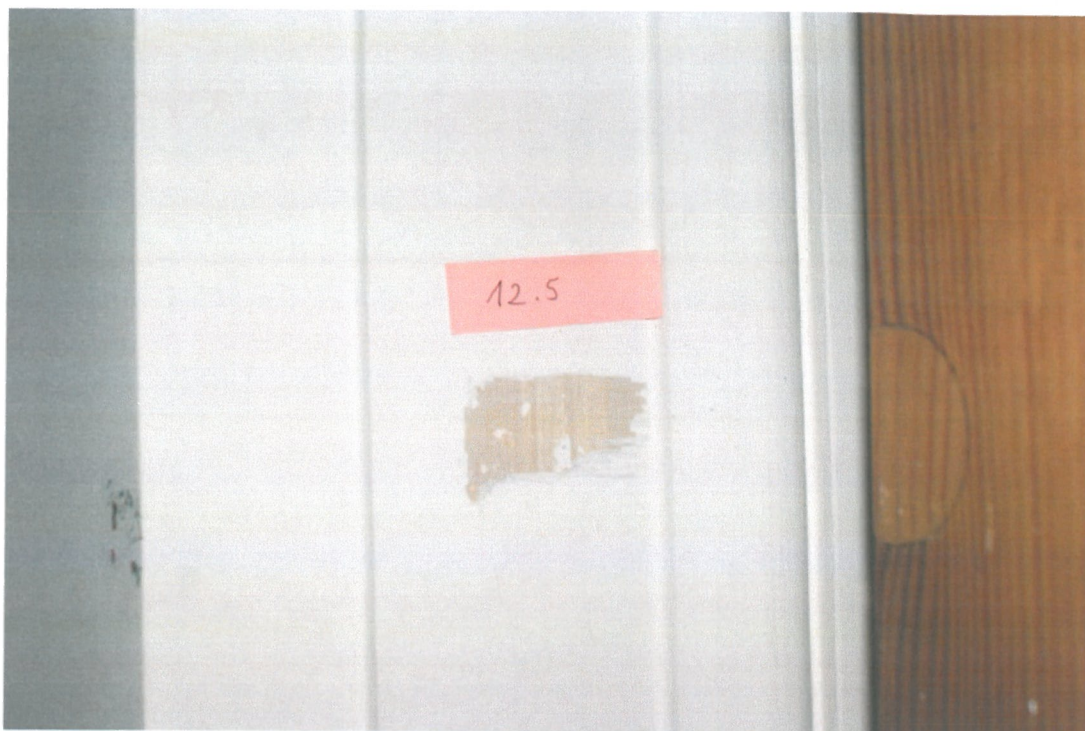
Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	2 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w./pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym opartym na polioctanie winylu, który pod wpływem promieni UV i wraz z upływem czasu zmienił barwę.

W odkrywce widoczny jest dukt pędzla.

232
URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 92 83, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 12.5 – prawa strona obramienia drzwi do Sali nr 15

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	1,5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w./pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym opartym na polioctanie winylu, który pod wpływem promieni UV i wraz z upływem czasu zmienił barwę. W odkrywce widoczny jest dukt pędzla.

233
URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 49, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 92 63, faks 22 443 94 98

Odkrywka nr 12.6 – prawa strona glifu otworu drzwiowego – przejście na korytarz w ścinie południowej

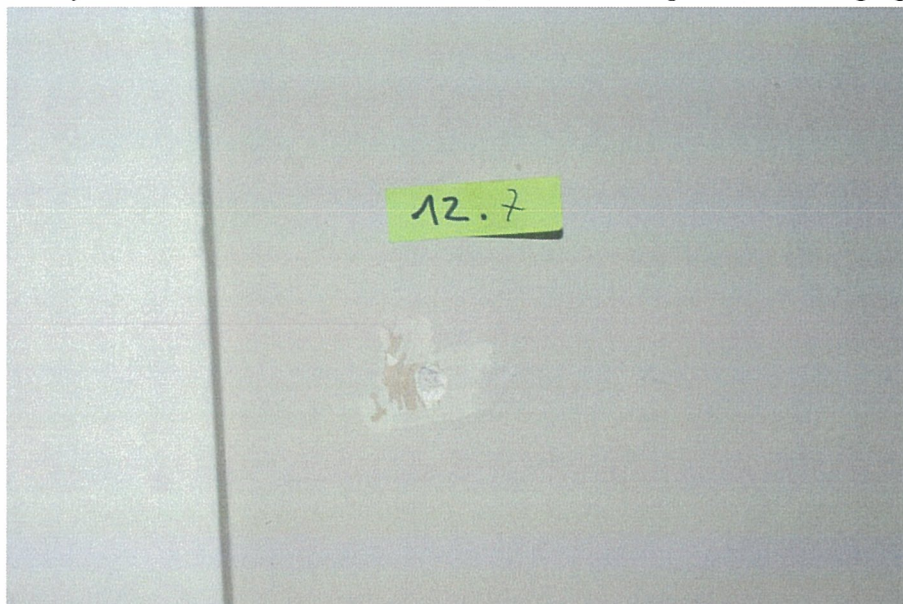

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	1,5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w./pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor różowo-beżowy	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym opartym na polioctanie winylu, który pod wpływem promieni UV i wraz z upływem czasu zmienił barwę.

W odkrywce widoczny jest dukt pędzla.

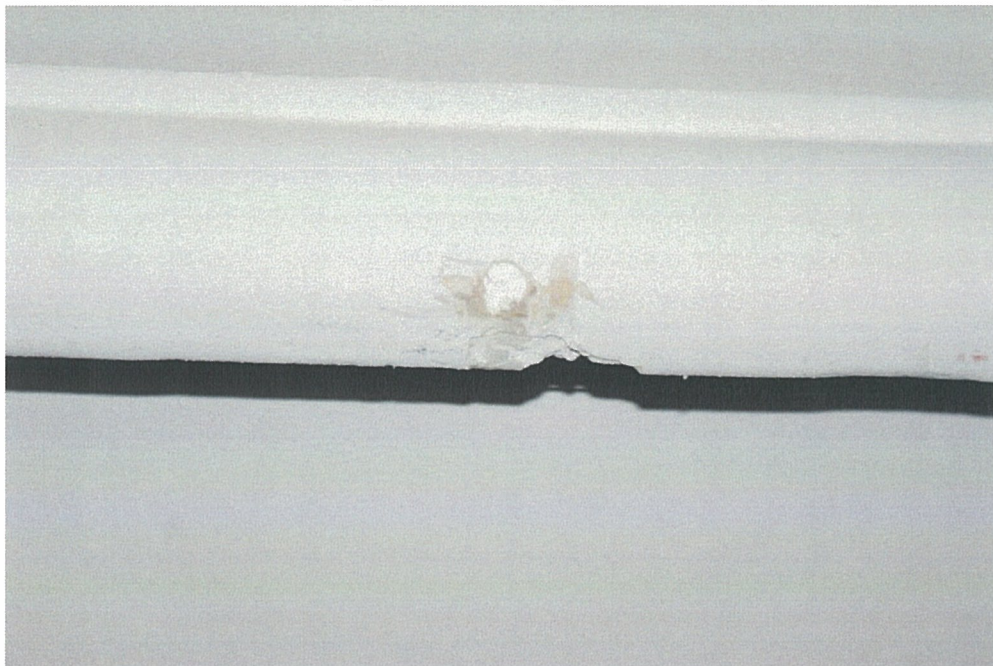
Odkrywka nr 12.7 – ściana wschodnia, ok. 20 cm na prawo od lewego głifu okiennego

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	1 cm
2		I	Poł. XX w.	Gips	1 cm
3		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
4		II	II poł. XX w./pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor różowo-beżowy	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym. Pierwszą warstwę technologiczną stanowi tynk wapienny, na który została nałożona warstwa gipsu.

Odkrywka nr 12.8 – listwa poprzeczna/odbojowa na ścianie północnej

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	1,5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w.	Warstwa malarska – kolor ecru	0,5 mm
4		III	II poł. XX w.	Warstwa malarska olejna – kolor żółty	0,5 mm
5		IV	II poł. XX w./pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor różowo-beżowy	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym jako najstarszą – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym. Kolejne dwie warstwy to powłoki malarskie w kolorach ecru i żółtym. Ponieważ jest to jedyny element, na którym występują dodatkowe międzywarstwy – prawdopodobnie są to kolory dość przypadkowe, a nie intencyjne dla tego pomieszczenia.

Podsumowanie – wnioski z badań pomieszczenia nr 12

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenie pierwotnie było tynkowane zaprawą wapienną o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym, na której naniesiono warstwę szlichty gipsowej. Dekoracja sztukatorska została wykonana z gipsu ceramicznego. Elementy profilowane zostały wykonane metoda ciągnioną, elementy rzeźbione metoda odlewu. Całość została pociągnięta gruntu lub impregnatu na bazie POW, który zareagował z podłożem gipsowym, tworząc widoczną na zdjęciach żółtawą warstwę. W obrębie odkrywek widoczne są w tej warstwie dość wyraźne pociągnięcia pędzla. Prawdopodobnie pomieszczenie nie zostało pomalowane w wyższych partiach ścian, a jedyna powłoka malarska, którą wykazała stratygrafia w tych obszarach, pochodzi z okresu ostatniego remontu (początek XXI wieku). Jedyne powłoki malarskie, pojawiające się w międzywarstwach występują na listwie odbojowej wokół pomieszczenia. Są to kolory ecru i żółty. Prawdopodobnie jest to przypadkowa kolorystyka - być może farba została użyta w celu zabezpieczenia najbardziej narażonego na uszkodzenia mechaniczne miejsca.

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym.

Posadzka drewniana – parkiet, z klepkami w układzie w jodełkę.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego
- Zaprojektowanie nowej kolorystyki pomieszczenia na podstawie zachowanych materiałów archiwalnych innych pomieszczeń pałacu oraz analogii stylistycznych
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację istniejącego parkietu lub wymianę – tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczenia warstwy wtórne stanowią powłoki malarskie w kolorach ecru, żółtym i obecnie widoczna powłoka malarska emulsyjna w kolorze białym (w obrębie sztukaterii) i różowanym w obrębie liza i płycin.

W obrębie gładów okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako dość dobry.

Stan zachowania detalu sztukatorskiego dobry – widoczne są jedynie niewielkie uszkodzenia mechaniczne.

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w zróżnicowanym stanie technicznym – od średniego do dość dobrego. Niektóre z drzwi zostały poddane renowacji. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami przemalowane. Dodatkowo w obrębie stolarki odnotowano miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.¹²

Stan zachowania parkietu

Stan zachowania parkietu można określić jako dość dobry. W niektórych miejscach posadzka skrzypi, co jest skutkiem osłabionej konstrukcji podłóg. Widoczne są również niewielkie uszkodzenia i miejsca, gdzie występują rozszczelnienia przeschniętych klepek.¹³

¹² Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

¹³ Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1. Pomieszczenie nr 12

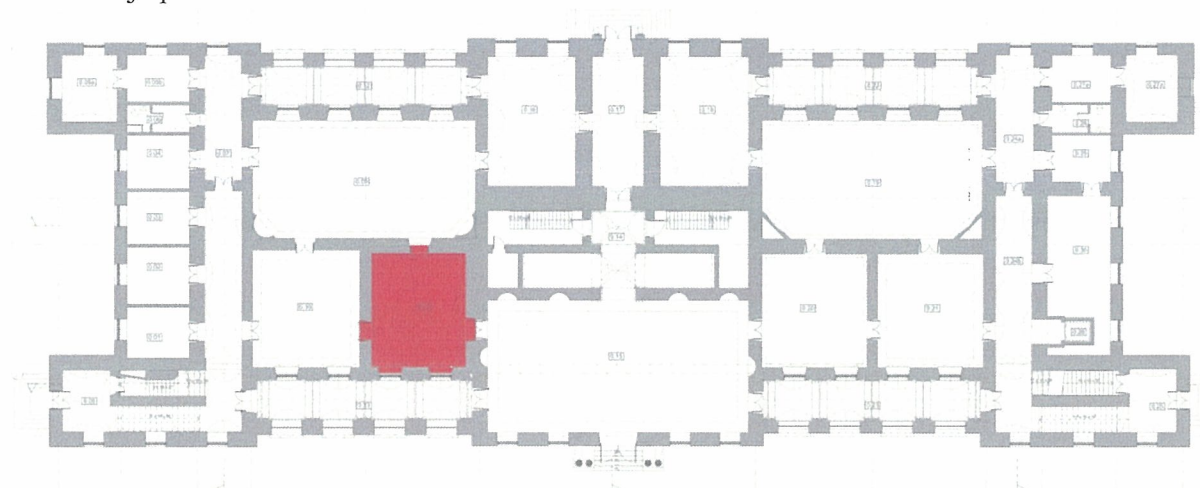
Fot.2. Dekoracja ścian – zbliżenie.

Fot.3. Rozeta sufitowa – zbliżenie.

POMIESZCZENIE NR 15

Lokalizacja pomieszczenia:

IV.OPIS

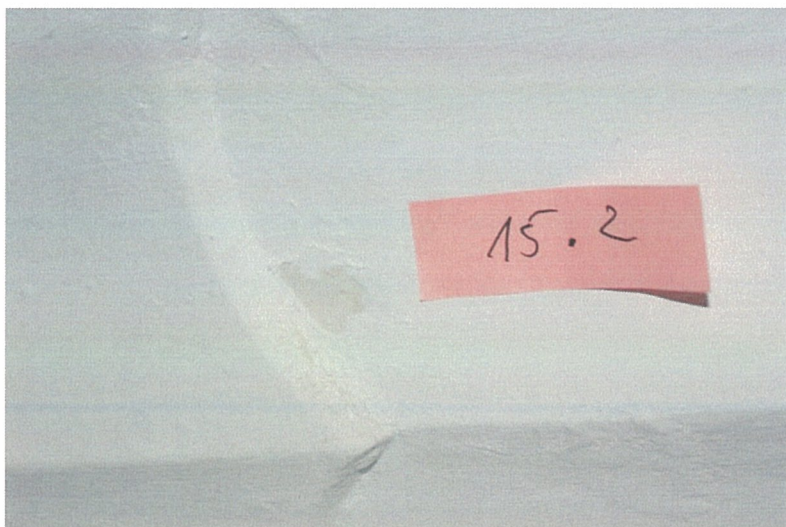
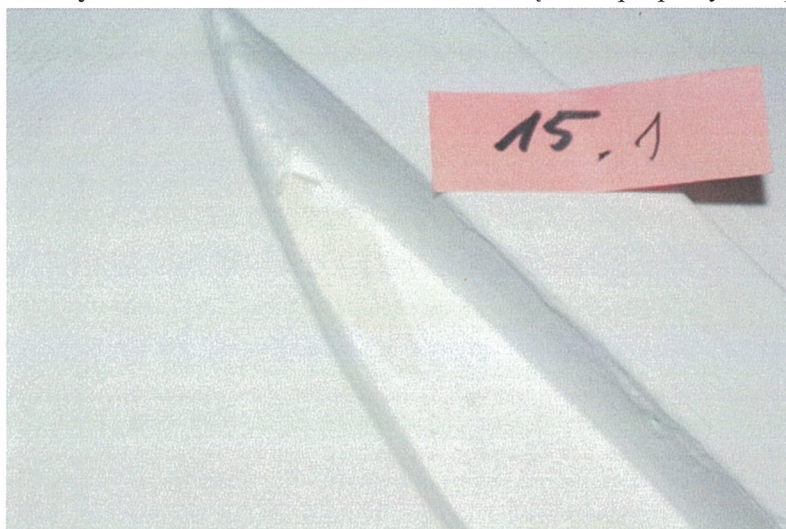
Obecnie pomieszczenie magazynowe, poddane renowacji w ostatnim dziesięcioleciu. Pomieszczenie posiada dekorację sztukatorską ścian i sufitu. W obrębie ścian dekorację stanowią podziały przy otworach drzwiowych i okiennych – pasy z płaskich szerokich listew, przebiegające przez całą wysokość ściany. Nad oknami powstały w ten sposób prostokątne ekrany. Nad drzwiami listwy tworzą płaskie pola o charakterze supraporty, które wypełnione zostały motywem rzeźbionej konchy wspartej na poprzecznym profilowanym gzymsiku. Glify okienne i drzwiowe dekorowane płycinowo. Całość powierzchni ścian została zwieńczona wydatnym profilowanym gzymsiem o dość dużym rozwinięciu, z kapinosem i wklęsłą fasetą powyżej. Poniżej gzymsu ciągnie się szeroka, dość płaska profilowana listwa, tworząc rodzaj gładkiego fryzu poniżej gzymsu. Na środku sufitu została umieszczona ozdobna rozeta z motywem rozchodzących się na zewnątrz liści laurowych.

Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa płycina prostokątna w układzie horyzontalnym. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty.

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrz zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych. W partiach powyżej 3 m. nie ma możliwości wykonania odkrywek na etapie badań, ze względu na utrudniony dostęp. Na etapie wykonawczym należy w tym pomieszczeniu wykonać dodatkowe badania.

Odkrywka nr 15.1 i 15.2. – koncha w obrębie supraporty nad przejściem do pomieszczenia 12

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	5 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		II	II poł. XX w. /pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Podobnie jak w przypadku odkrywek wykonanych w pomieszczeniu 12 – także w tym pomieszczeniu nie występuje oryginalna warstwa malarska, a jedynie warstwa zażółconego zaimpregnowanego gipsu.

Podsumowanie – wnioski z badań pomieszczenia nr 15

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenie zostało wykończone analogicznie jak pomieszczenie sąsiadujące – nr 12, tj. pierwotnie było tynkowane zaprawą wapienną o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym, na której naniesiono warstwę szlichty gipsowej. Dekoracja sztukatorska została wykonana z gipsu ceramicznego. Elementy profilowane zostały wykonane metoda ciągnioną, elementy rzeźbione metodą odlewu. Całość została pociągnięta warstwą pokostu lub gruntu, który zareagował z podłożem gipsowym, tworząc widoczną na zdjęciach żółtawą warstwę. Prawdopodobnie pomieszczenie nie zostało pomalowane, a jedyna powłoka malarska (niebiesko-szara w obrębie lica i biała w obrębie sztukterii), którą wykazała stratygrafia, pochodzi z okresu ostatniego remontu (początek XXI wieku).

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym.

Posadzka drewniana – parkiet, z klepkami w układzie pasowym naprzemiennym – rząd klepek układanych poprzecznie na przemian ze zdwojonym rzędem klepek układanych wzdłużnie.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego
- Zaprojektowanie kolorystyki pomieszczenia na podstawie zachowanych materiałów archiwalnych innych pomieszczeń pałacu oraz analogii stylistycznych lub w oparciu o obecnie istniejącą kolorystykę
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację istniejącego parkietu lub wymianę – tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczenia warstwy wtórną powłokę malarską stanowi obecnie widoczna powłoka malarska emulsyjna w kolorze białym (w obrębie sztukaterii) i niebiesko-szarym w obrębie lica i płycin.

W obrębie gładzi okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako dość dobry.

Stan zachowania detalu sztukatorskiego dobry – widoczne są jedynie niewielkie uszkodzenia mechaniczne.

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w zróżnicowanym stanie technicznym – od średniego do dość dobrego. Niektóre z drzwi zostały poddane renowacji. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami przemalowane. Dodatkowo w obrębie stolarki odnotowano miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.¹⁴

Stan zachowania parkietu

Stan zachowania parkietu można określić jako dość dobry. W niektórych miejscach posadzka skrzypi, co jest skutkiem osłabionej konstrukcji podłóg. Widoczne są również niewielkie uszkodzenia i miejsca, gdzie występują rozszczelnienia przeschniętych klepek.¹⁵

¹⁴ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

¹⁵ Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

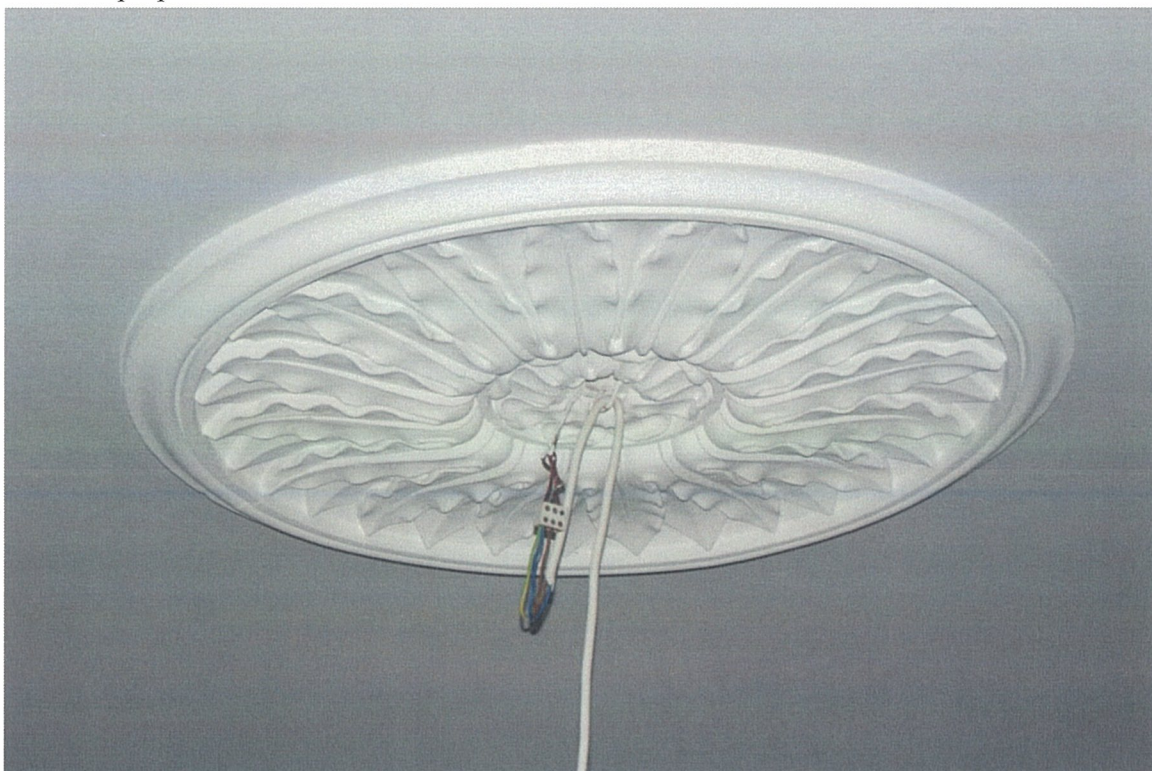
Fot.1. Pomieszczenie nr 15 – widok ogólny.

Fot.2. Dekoracja sufitu i górnej części ściany.

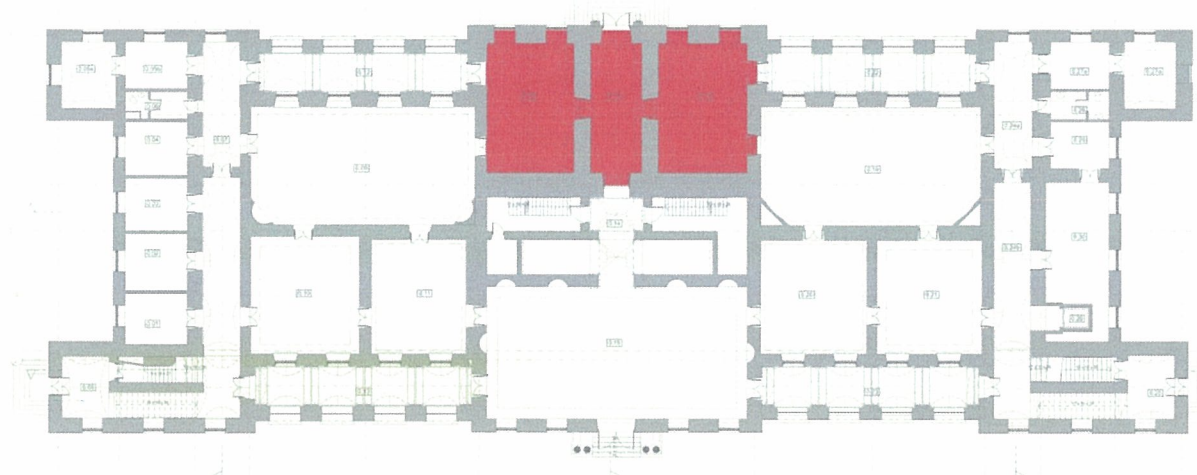
Fot.3. Supraporta.

Fot.4. Rozeta sufitowa.

POMIESZCZENIA NR 17,18,19

Lokalizacja pomieszczeń:

IV. OPIS

Grupę pomieszczeń stanowią dwa pomieszczenia magazynowe (pomieszczenia 18 i 19) oraz pomieszczenie nr 17, będące korytarzem ze zlokalizowanym w ścianie zachodniej wyjściem za zewnątrz.

Pomieszczenie nr 17

Brak dekoracji sztukatorskiej ścian i sufitów. Pomieszczenie przykryte zostało sklepieniem kolebkowym. Dekorację ścian stanowią piaskowcowe obramienia otworów drzwiowych w formie profilowanych listew osadzonych na kostkach kamiennych (ściany północna i południowa). Piaskowiec prawdopodobnie ze złóż szydłowieckich.

Posadzka kamienna wykonana z płyt marmurowych w kolorach czarnym i szarym w układzie szachownicowym.

Stolarka drzwiowa w dwóch typach:

1. Drzwi wejściowe do pomieszczeń 18 i 19 i na klatkę schodową główną - drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa prostokątna wydłużona poprzecznie. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty. Bejcowane i lakierowane na kolor ciemnego brązu.
2. Drzwi wyjściowe na zewnątrz – współczesne, stylizowane. Drzwi drewniane dwuskrzydłowe w konstrukcji ramowo-płycinowej z przeszklonym nadświetlem, malowane na kolor jasno szary. Drzwi zostały wymienione w 2015 roku..

Pomieszczenia nr 18 i 19

Brak dekoracji sztukatorskiej ścian i sufitów. Pomieszczenia przykryte zostało ciągiem przęsł ze sklepieniami kolebkowymi.

Posadzka kamienna wykonana z płyt marmurowych w kolorach czarnym i szarym w układzie szachownicowym, przykryta obecnie linoleum.

Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa prostokątna wydłużona poprzecznie. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty.

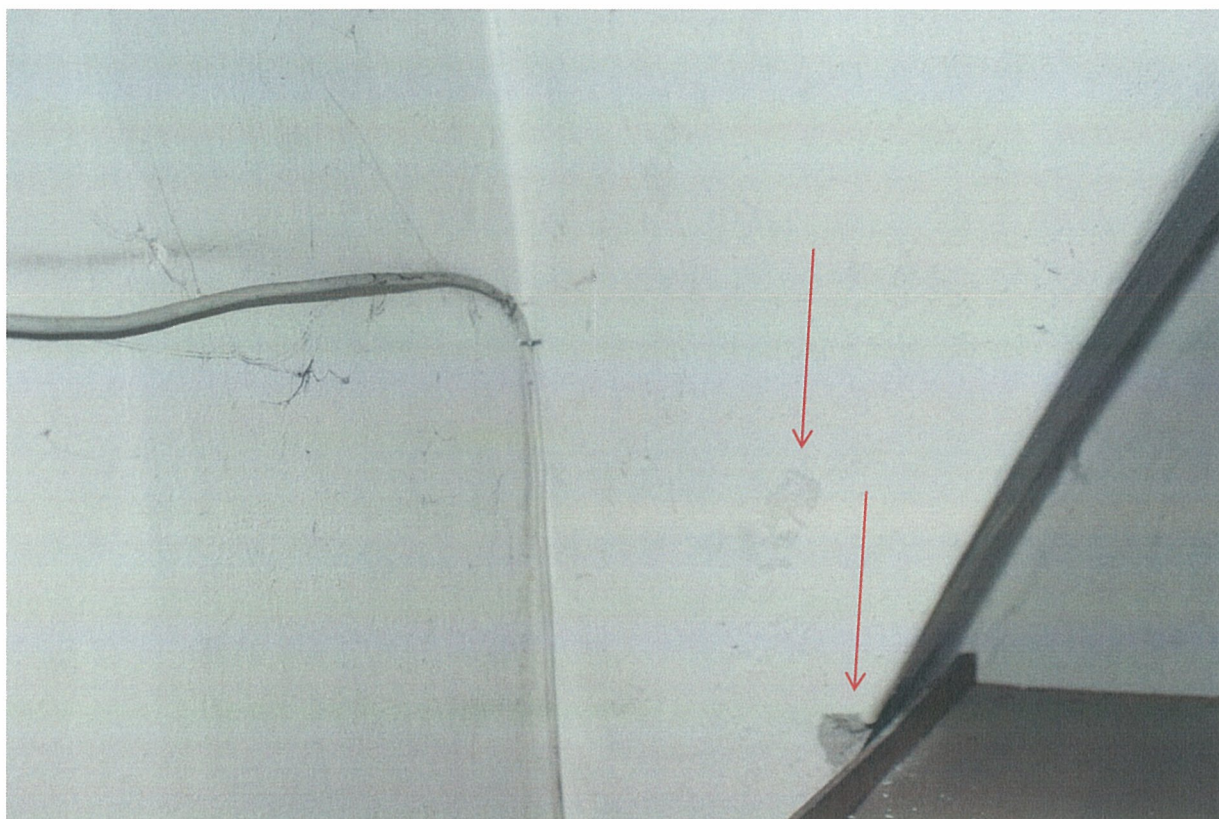
Stolarka okienna w pomieszczeniu wymieniona w 2015 roku. Parapety kamienne – współczesne.

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrz zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych.

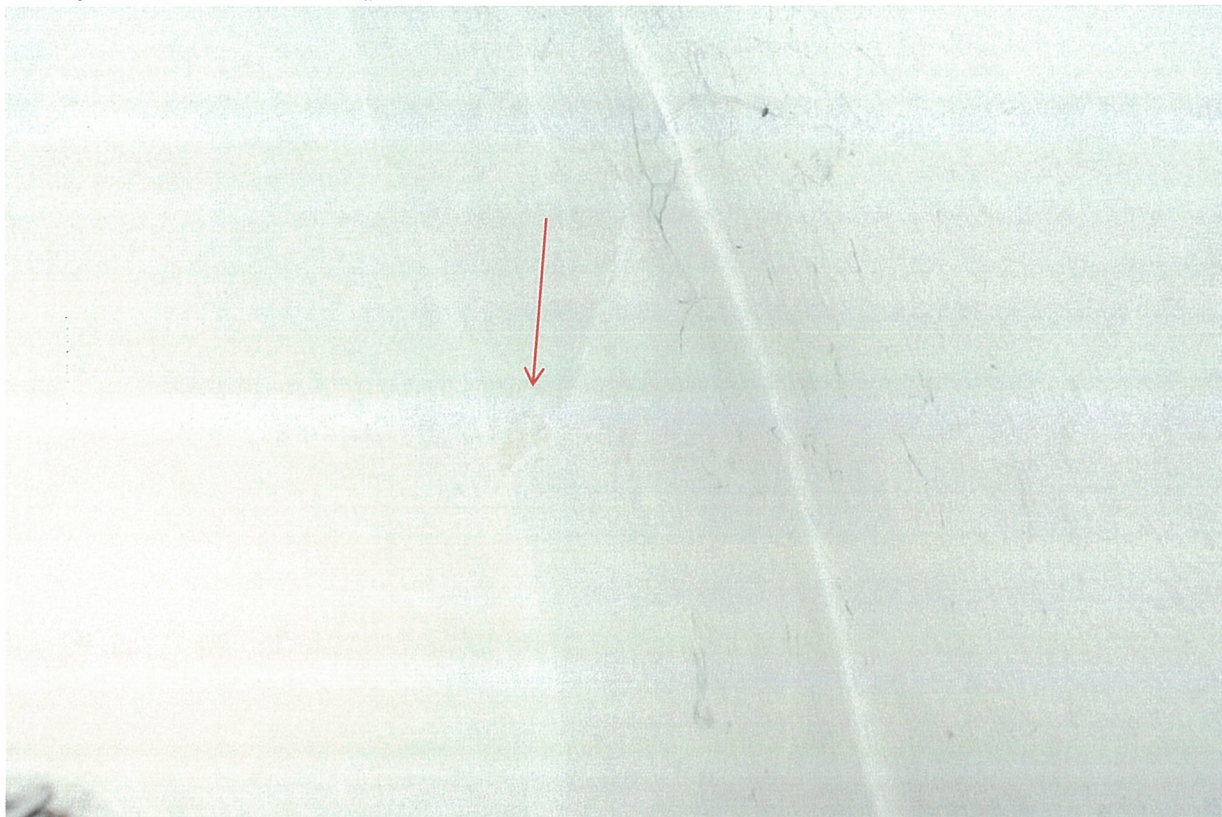
W celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wykonano odkrywki sondażowe w miejscach gdzie mogła występować oryginalna warstwa malarska.

Odkrywki nr 19.1 , 19.2– spływ sklepienia w narożniku północno – wschodnim

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Pobiała	0,5 mm
3		II	Pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Odkrywka nr 19.3 – ściana północna w narożniku północno-wschodnim

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Zaprawa wapienna	3 cm
2		I	Poł. XX w.	Pobiała w ciepłym jasnym beżowym odcieniu	0,5 mm
3		II	Pocz. XXI w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Podsumowanie – wnioski z badań pomieszczeń 17,18,19

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenia pierwotnie były tynkowane tynkiem wapiennym o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym. Najstarszą powłokę malarską stanowi warstwa pobiału wapiennej w kolorze jasnym beżowym w obrębie ścian i białym w obrębie sklepień.

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym od strony pomieszczeń 18 i 19 oraz bejcowana na kolor ciemnobrązowy od strony pomieszczenia 17.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Przywrócenie pierwotnej kolorystyki pomieszczeń:
Kolor ścian ustalony w trakcie badań –**jasny beż**
Stolarka drzwiowa – kolor **biały**
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację istniejącego parkietu w pomieszczeniu nr 30 lub wymianę – tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację posadzki kamiennej we wszystkich pomieszczeniach
- Konserwację obramień kamiennych drzwi w pomieszczeniu nr 17
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach oświetlenia tj. żyrandoli mosiężnych

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczeń warstwy wtórne zachowały się w znacznym stopniu. Stanowi je powłoka malarska emulsyjna w kolorze białym białym.

W obrębie gładzi okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Ściany i sklepienia pomieszczeń znajdują się w średnim stanie technicznym, zróżnicowanym w zależności od pomieszczenia.

W pomieszczeniach 18 i 19 stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako średni. Spoistość oryginalnych tynków trudna do określenia ze względu na przemalowanie farbami emulsyjnymi.

Na powierzchni ścian i sufitów widoczne są rysy włosowate i niewielkie spękania. W pomieszczeniu 19 na ścianie łączącej pomieszczenie z loggią oraz w obrębie pacy sklepienia

250

URZĄD MIASTA STOLÉCZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

(narożnik północno-zachodni) widoczne są wykwity solne, złuszczenia farby, spękania powłoki malarskiej. Są one zapewne skutkiem zalania i migracją wody z wyższej kondygnacji tj. tarasu na I piętrze. Możliwe, że podobnie jak w pomieszczeniu nr 20, także i tu może w obrębie ściany przebiegać nieszczelna komin spustowy. Ponadto w pomieszczeniach nr 18 i 19 widoczne są uszkodzenia powłok malarskich i klawiszowanie wierzchnich warstw. Ściany pomieszczeń są również miejscowo silnie zabrudzone.

Korytarz , tj pomieszczenie nr 17 został poddany remontom w ostatnim dziesięcioleciu i nie wykazuje większych zniszczeń.

Drobne spękania włosowate, widoczne gdzieśkolwiek powstały na skutek skurczu materiału i pracy wypraw tynkarskich.

Całość uszkodzeń kwalifikuje pomieszczenia do prac konserwatorskich.

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w zróżnicowanym stanie technicznym – od średniego do dość dobrego. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami zostały przemalowane. W obrębie stolarki odnotowano miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.¹⁶ Występują miejscowe uszkodzenia i przetarcia powłoki malarskiej. Widoczne są również zniszczenia powstałe mechanicznie w postaci odbić lakieru.

Stan zachowania posadzki kamiennej

Posadzka kamienna w dość dobrym stanie – widoczne są tylko miejscowo drobne rysy.¹⁷

Stan zachowania obramień kamiennych

Stan zachowania obramień kamiennych jest zróżnicowany. Widoczne są miejscowe zarysowania lub odbicia powierzchni kamienia. Detal kamienny jest zabrudzony. W obrębie kostek widoczne są zachłapania, czy ślady wtarcia pasty do podłóg. Miejscowo występują wtórne flekowania.¹⁸ Całość uszkodzeń kwalifikuje elementy kamienne do podjęcia działań konserwatorskich, mających na celu przywrócenie tym elementom pełni walorów estetycznych.

¹⁶ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

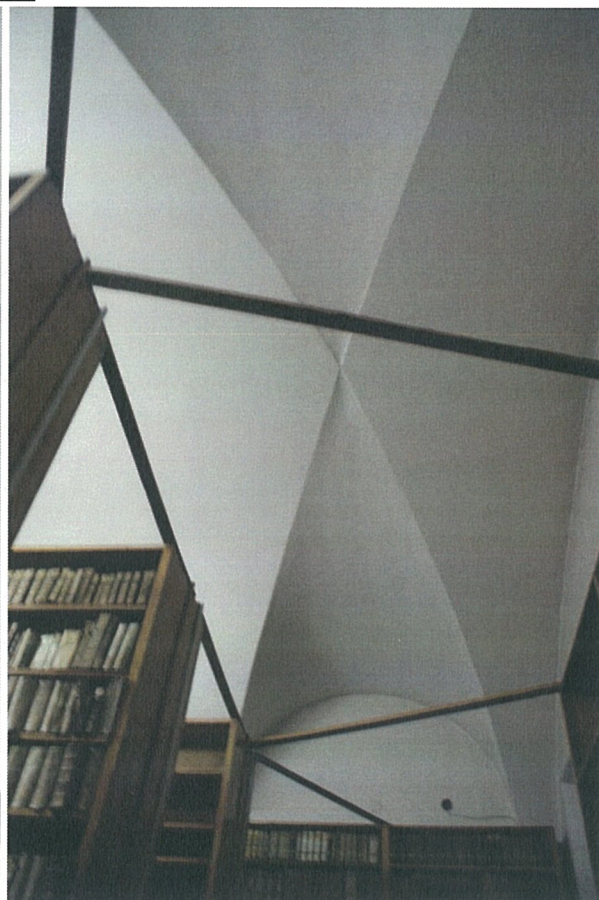
¹⁷Stan zachowania i rodzaj posadzek w obrębie wnętrza został omówiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – posadzki, posadzka taflowa w Sali Kariatyd, projekty”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

¹⁸ Stan zachowania obramień kamiennych został przedstawiony w opracowaniu „Badania wnętrza Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1. Pomieszczenie 17.

Fot.2. Sklepienie pomieszczenia nr 19.

Fot.3. Sklepienie pomieszczenia nr 19.

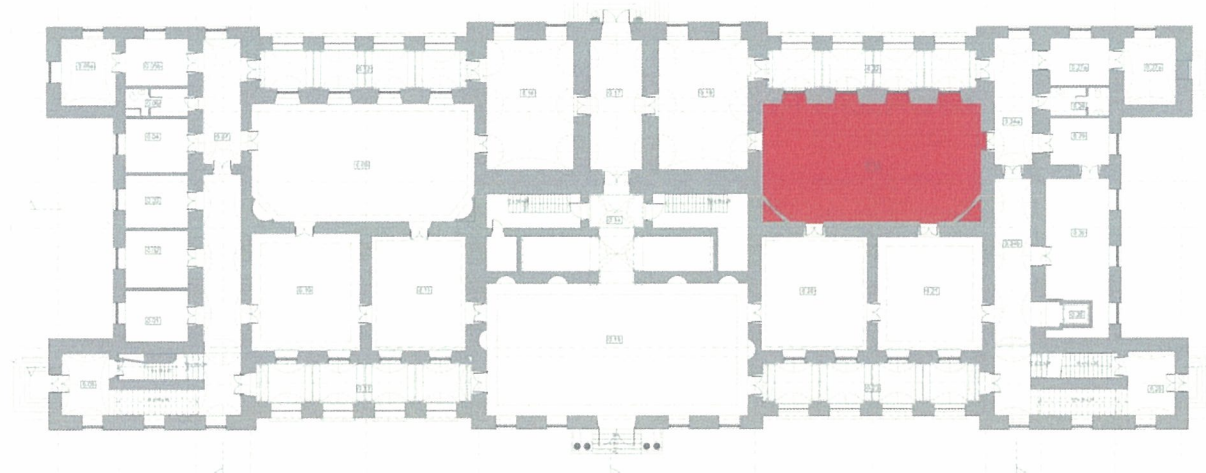

Fot.4. Zniszczenia w narożniku północno-zachodnim pomieszczenia 19

Fot.5. Drzwi z pomieszczenia nr 17 do pom. 18

POMIESZCZENIE NR 20

Lokalizacja pomieszczenia:

IV.OPIS

Obecnie pomieszczenie magazynowe, będące odbiciem lustrzanym pomieszczenia nr 8. Pomieszczenie posiada dekorację sztukatorską ścian i sufitu. W obrębie ścian dekorację stanowią podziały na podłużne ekrany za pomocą listew profilowanych. Nad otworami drzwiowymi prostokątne supraporty o formie powtarzającej dekorację ścian, tj. płyciny obwiedzione listwą profilowaną. Glify okienne również dekorowane płycinowo. W ukośnym narożniku, na ścianie został wykonany ekran o łukowym zwieńczeniu, wydzielony za pomocą listwy profilowanej z rowkowaniem. W narożnikach, nad łukiem występują dwie niewielkie rozetki z motywem liści akantu ułożonych spiralnie. Poniżej ekranu, na wysokości ok 35 cm od podłogi, przebiega rodzaj parapetu, czy też ławki, wspartej na dwóch konsolach

Podobnie jak w pomieszczeniu nr 8 - całość powierzchni ścian została zwieńczona wydatnym gzymsem, poniżej którego ciągnie się profilowana listwa, tworząc pas gładkiego fryzu tuż poniżej gzymsu. Sam gzyms o dość dużym rozwinięciu, z kapinosem i elementami rzeźbionymi w formie kostkowania, pasa w motywie wolic oczu i perełkowania w górnej części. Sufit gładki z nieco wystającą przed lico bordiurą okalającą powierzchnię. Na środku znajduje się ozdobna rozeta z motywem rozchodzących się liści akantu i profilowanym rantem zewnętrznym. Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa płycina prostokątna w układzie horyzontalnym. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty. Obramienia drzwi gipsowe, w formie stosunkowo szerokiej, profilowanej listwy.

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrz zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych. W partiach powyżej 3 m. nie ma możliwości wykonania odkrywek na etapie badań, ze względu na utrudniony dostęp. Na etapie wykonawczym należy w tym pomieszczeniu wykonać dodatkowe badania gzymsu oraz powierzchni sufitu w celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wnętrza.

W celu ustalenia pierwotnej kolorystyki wykonano odkrywki sondażowe w dostępnych miejscach gdzie mogła występować oryginalna warstwa malarska.

Odkrywka nr 20.1 – prawa strona ekranu na ścianie ukośnej, listwa z rowkowaniem

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	10 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

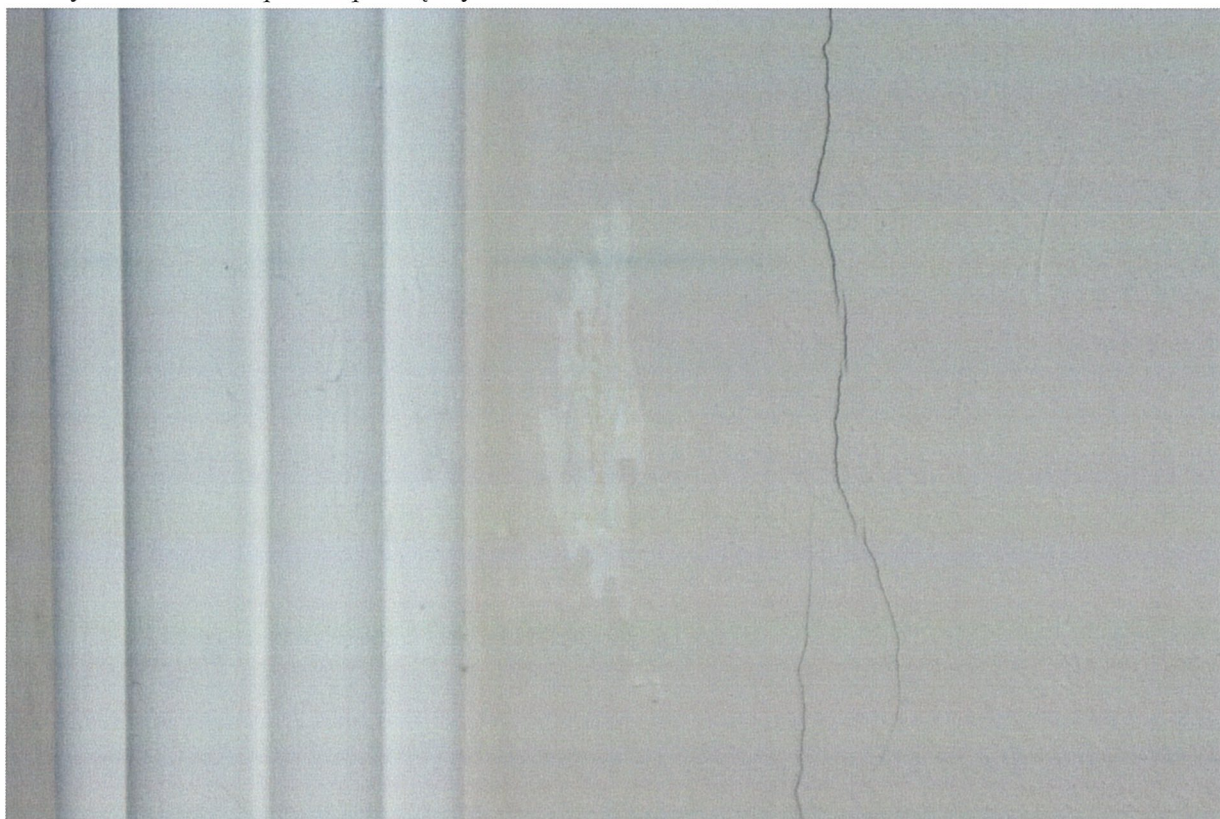
W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntuującym.

Odkrywka nr 20.2 – ściana ukośna, prawa strona, listwa profilowana po zewnętrznej stronie ekranu

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	10 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

Odkrywka nr 20.3 – pas tła pomiędzy sztukateriami

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	10 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa impregnatu	0,2 mm
3		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor szaro-różowy	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, przesycona środkiem gruntującym.

Podsumowanie – wnioski z badań

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenie pierwotnie było tynkowane zaprawą wapienną o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym, na której naniesiono warstwę szlichty gipsowej. W obrębie pól ekranów szlichta jest cieńsza, w pasach pomiędzy ekranami grubsza – do ok. 2cm. Dekoracja sztukatorska została wykonana z gipsu ceramicznego. Elementy profilowane zostały wykonane metoda ciągnioną, elementy rzeźbione metodą odlewu. Całość została pociągnięta warstwą gruntu na bazie POW, który zareagował z podłożem gipsowym, tworząc widoczną na zdjęciach żółtawą warstwę. Jeżeli chodzi o powłoki malarskie, to nie da się stwierdzić z całą pewnością, czy zidentyfikowana w odkrywkach sondażowych warstwa szaro-różowa pochodzi z okresu powstania pomieszczenia, czy jest to warstwa późniejsza. Na podstawie wykonanych badań ustalono, że pomieszczenie było malowane w dwóch kolorach - jasny szaro- beżowy dla partii gładkich i biały dla detalu sztukatorskiego.

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym. Posadzkę stanowią deski – w pomieszczeniu nie został wykonany planowany pierwotnie parkiet.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Przywrócenie pierwotnej kolorystyki pomieszczeń:
Kolor ścian i sufitów ustalony w trakcie badań – **szaro-beżowy w dwóch odcieniach – ciemniejszy dla powierzchni gładkich i jaśniejszy dla dekoracji sztukatorskiej**
Stolarka drzwiowa – kolor **biały**
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację istniejącego parkietu lub wymianę – tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczenia nie występują właściwie wtórne warstwy.

W obrębie gładów okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako średni. Na powierzchni ścian i sufitów widoczne są rysy włosowate i niewielkie spękania. Miejscowo widoczne są uszkodzenia powłok malarskich i klawiszowanie wierzchnich warstw. Ściany i sufity pomieszczenia mocno zabrudzone.

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w średnim stanie technicznym. Zachowane oryginalne skrzydła drzwiowe wraz z ościeżnicami przemalowane. W obrębie stolarki odnotowano miejscowe spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.¹⁹ Występują również miejscowe uszkodzenia i przetarcia powłoki malarskiej.. Widoczne są również zniszczenia powstałe mechanicznie w postaci odbić lakieru.

Stan zachowania posadzki

Stan zachowania desek drewnianych trudny do określenia – podłoga obecnie przykryta linoleum.

¹⁹ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wnętrz Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1. Pomieszczenie nr 20 – widok dekoracji ścian.

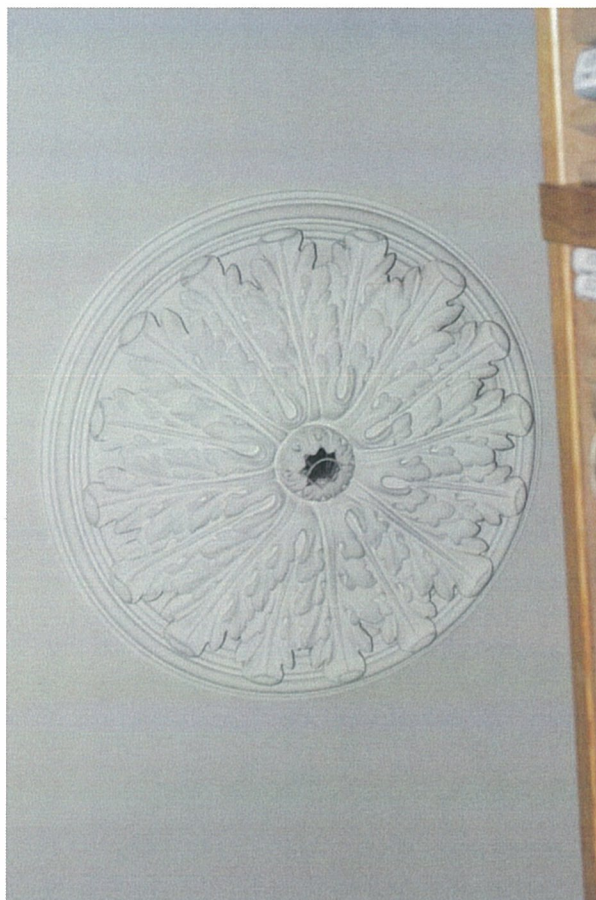

Fot.2. Dekoracja sztukatorska – zbliżenie.

260
URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

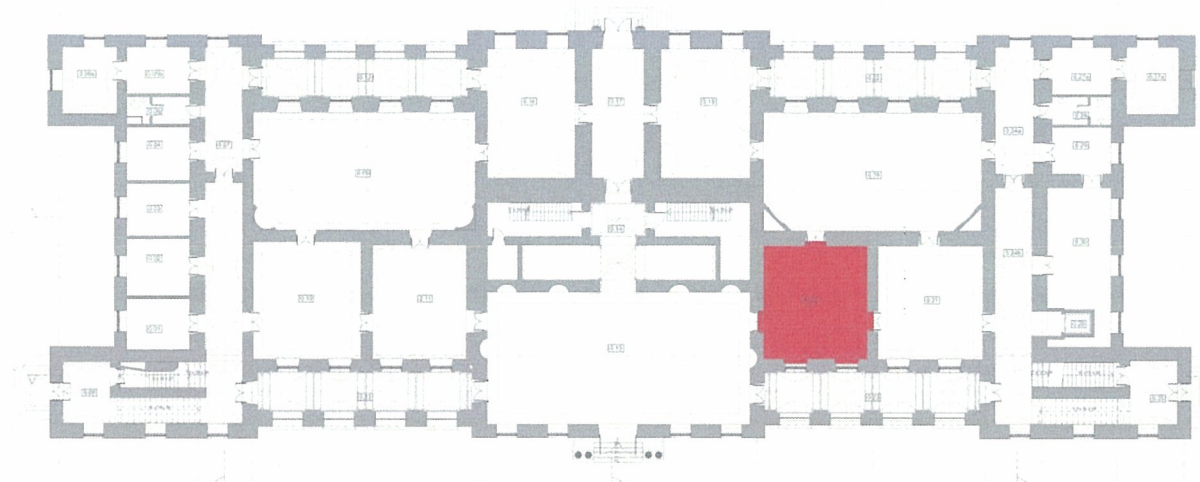
Fot.3. Dekoracja sztukatorska ścian.

Fot.4. Rozeta sufitowa.

POMIESZCZENIE NR 22

Lokalizacja pomieszczenia:

IV.OPIS

Obecnie pomieszczenie magazynowe, zlokalizowane w skrzydle północnym Pałacu, będące odbiciem lustrzanym pomieszczenia nr 15.

Pomieszczenie posiada dekorację sztukatorską ścian i sufitu. W obrębie ścian dekorację stanowią podziały przy otworach drzwiowych i okiennych – pasy z płaskich szerokich listew, przebiegające przez całą wysokość ściany. Nad oknami powstały w ten sposób prostokątne ekrany. Nad drzwiami listwy tworzą płaskie pola o charakterze supraporty, które wypełnione zostały motywem rzeźbionej konchy wspartej na poprzecznym profilowanym gzymsiku. Glify okienne i drzwiowe dekorowane płycinowo. Całość powierzchni ścian została zwieńczona wydatnym profilowanym gzymsem o dość dużym rozwinięciu, z kapinosem i wklęsłą fasetą powyżej. Poniżej gzymsu ciągnie się szeroka, dość płaska profilowana listwa, tworząc rodzaj gładkiego fryzu poniżej gzymsu. Na środku sufitu została umieszczona ozdobna rozeta z motywem rozchodzących się na zewnątrz liści laurowych.

Stolarkę drzwiową stanowią drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, o konstrukcji ramowo-płycinowej, z następującym układem płycin: górna i dolna płycina prostokątne, wydłużone pionowo, środkowa płycina prostokątna w układzie horyzontalnym. Płyciny obwiedzione profilowanymi prętowinami. Pośrodku każdej płyciny znajduje się pole powtarzające kształt, nieco wysunięte przed lico płyty.

V. TECHNIKA ORYGINAŁU

Ze względu na obecnie użytkowany charakter wnętrza zdecydowano się na ograniczenie liczby odkrywek sondażowych. W partiach powyżej 3 m. nie ma możliwości wykonania odkrywek na etapie badań, ze względu na utrudniony dostęp. Na etapie wykonawczym należy w tym pomieszczeniu wykonać dodatkowe badania.

Odkrywka nr 22.1 – supraporta, lewa strona konchy muszlowej

Warstwy technologiczne	Oznaczenie kolorystyczne warstwy	Warstwy chronologiczne	Datowanie	Określenie warstw	Grubość warstw
1		I	Poł. XX w.	Gips	10 cm
2		I	Poł. XX w.	Warstwa pokostu	0,2 mm
3		I	Poł. XX w.	Warstwa malarska emulsyjna – kolor biały	0,5 mm

W odkrywce zidentyfikowano warstwę w kolorze żółtawym – nie jest to jednak powłoka malarska, lecz prawdopodobnie cienka wierzchnia warstwa gipsu, środkiem gruntującym.

263

URZĄD MIASTA STOLECZNEGO WARSZAWY
Urząd Dzielnicy Śródmieście
WYDZIAŁ ARCHITEKTURY I BUDOWNICTWA
dla Dzielnicy Śródmieście
ul. Nowogrodzka 43, 00-691 Warszawa
tel. 22 443 93 63, faks 22 443 94 98

Podsumowanie – wnioski z badań

Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że pomieszczenie pierwotnie było tynkowane zaprawą wapienną o drobnym jednorodnym wypełniaczu kwarcowym, na której naniesiono warstwę szlichty gipsowej. W obrębie pól ekranów szlichta jest cieńsza, w pasach pomiędzy ekranami grubsza – do ok. 2cm. Dekoracja sztukatorska została wykonana z gipsu ceramicznego. Elementy profilowane zostały wykonane metoda ciągnioną, elementy rzeźbione metoda odlewu. Całość została pociągnięta warstwą gruntu, który zareagował z podłożem gipsowym, tworząc widoczną na zdjęciach żółtawą warstwę. Jeżeli chodzi o powłoki malarskie, to nie da się stwierdzić z całą pewnością, czy zidentyfikowana w odkrywkach sondażowych warstwa – widoczna obecnie na powierzchni pochodzi z okresu powstania pomieszczenia, czy jest to warstwa późniejsza. Prawdopodobnie jest to warstwa oryginalna.

Stolarka drzwiowa pierwotnie malowana była farbą na spoiwie olejnym w kolorze białym.

Posadzkę stanowią deski – w pomieszczeniu nie został wykonany planowany pierwotnie parkiet.

Na podstawie badań proponuje się podjęcie następujących działań w obrębie pomieszczeń:

- Konserwację wypraw tynkarskich i detalu sztukatorskiego
- Konserwację stolarki drzwiowej drewnianej wraz z ujednoliceniem klamek i okuć
- Konserwację istniejącego parkietu lub wymianę – tam gdzie istnieje możliwość przełożenia klepek i ich ponowne użycie zaleca się podjęcie takich działań
- Konserwację istniejącego, zachowanego w pomieszczeniach detalu sztukatorskiego

VI. TECHNIKA WARSTW I ELEMENTÓW WTÓRNYCH

W obrębie pomieszczenia nie występują właściwie wtórne warstwy. W obrębie gładzi okiennych występują wtórne powłoki malarskie i wyprawy tynkarskie, powstałe w okresie wymiany okien i parapetów w roku 2015.

VII. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania wypraw tynkarskich i powłok malarskich

Stan zachowania występujących na ścianach słabych tynków wapiennych można określić jako zły. Na powierzchni ścian i sufitów widoczne są rysy włosowate i spękania, pokrywające miejscami duże powierzchnie ścian. Miejscowo widoczne są uszkodzenia powłok malarskich i klawiszowanie wierzchnich warstw. Detal sztukatorski miejscowo uszkodzony na skutek działań mechanicznych.

Ściany i sufity pomieszczenia mocno zabrudzone.

264

Stan zachowania drewnianej stolarki drzwiowej

Stolarka drzwiowa zachowała się w średnim stanie technicznym. W obrębie stolarki odnotowano spękania i rysy, szczególnie na połączeniu poszczególnych elementów, powstałe na skutek pracy drewna.²⁰ Występują również miejscowe uszkodzenia i przetarcia powłoki malarskiej.. Widoczne są również zniszczenia powstałe mechanicznie w postaci odbić lakieru.

Stan zachowania posadzki

Stan zachowania desek drewnianych trudny do określenia – podłoga obecnie przykryta linoleum.

²⁰ Zasięg i rodzaj uszkodzeń stolarki dla całego obiektu został ujęty w opracowaniu „Badania wewnątrz Pałacu Krasińskich w Warszawie – analiza stanu zachowania drzwi”, grudzień 2016, autor dr.inż.arch Marek Barański

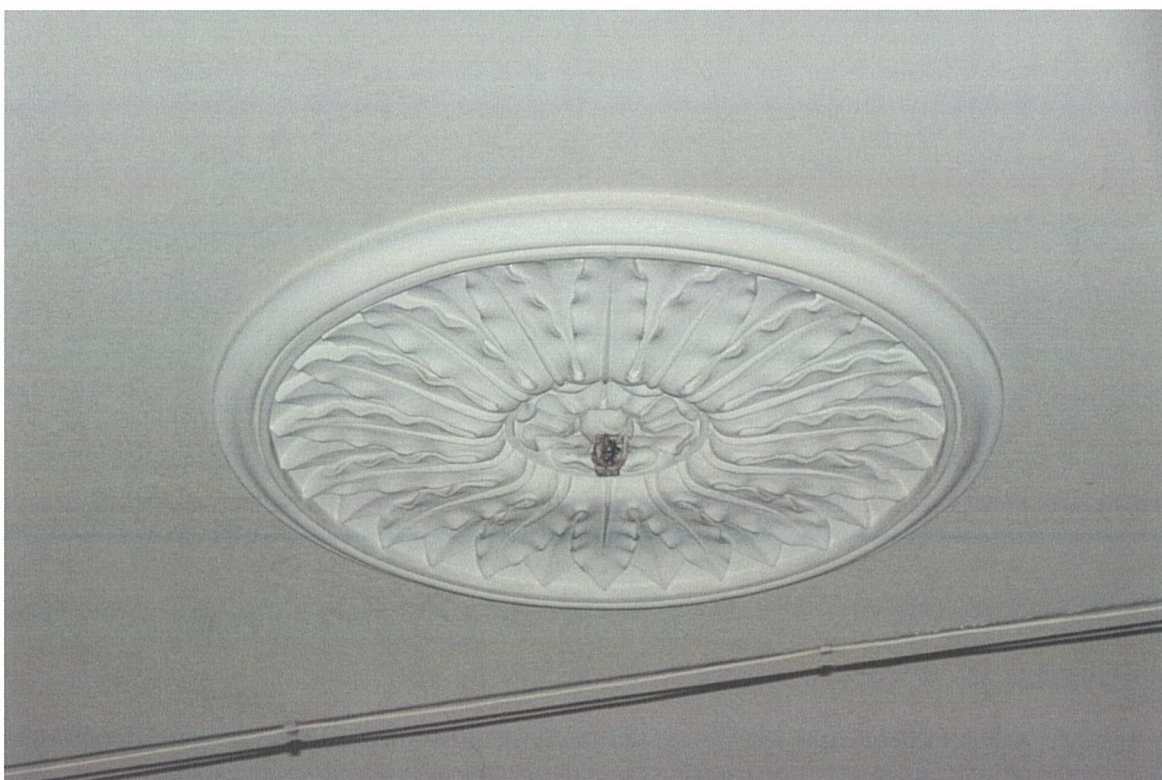
VIII. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot.1. Pomieszczenie nr 22 – widok na ścianę. Fot.2. Supraporta.

Fot.3. Widok na sufit.

Fot.4. Rozeta sufitowa.

Fot.5,6. Ściany pomieszczenia – widoczne spękania i rysy włosowate.

Fot.7. Uszkodzenie detalu sztukatorskiego.